... UPRAVA
KOPITARJEVA 6
LJUBLJANA

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Štev. 291 (1381) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST, sobota 10. decembra 1949 Cena 15 lir

Domani pubblicheremo la penultima puntata della
„Storia del movimento sindacale di Trieste“
del comp. B. Petronio

ZA DEMOKRATIČNO rešitev tržaškega vprašanja

V diskusiji o političnem poročilu tov. Stoke Franca na seji glavnega odbora OF v četrtek, je govoril o stališču Osvobodilne fronte glede rešitve tržaškega vprašanja tudi tov. BRANKO BABIČ, predsednik glavnega odbora OF, ki je med drugim dejal:

Ko je II. kongres Komunistične partije STOja v Izoli v svojih sklepih nakazal, da je naše stališče do rešitve tržaškega vprašanja sporazum med prizadetimi narodi, so kominformisti in dolarski demokratje zavpili, da prehajamo s tem na pozicije tistih, katere smo do včeraj kritizirali. Mislim, da ni treba posebej poudarjati, kako je ta očitek netočen.

Naše stališče o rešitvi tržaškega vprašanja med prizadetimi narodi, stališče, ki izključuje vmešavanje tretjih, t. j. ki izključuje mešetarjenje z nami in z našim ozemljem, izhaja logično iz položaja, ki je v zadnji dobi nastal v svetu. Ko so ustvarjali tako imenovano Svobodno tržaško ozemlje ni bilo predstavnikom velesil prav nič na tem, da se to ozemlje resnično tudi oživotvori. Najboljši dokaz za to trditev je primer vprašanja imenovanja guvernerja, ki so ga zapadni imperialisti dosledno sabotirali. Pa tudi vsa ostala vsakodnevna konkretna politika imperialističnih predstavnikov v Trstu je bila za tem, da so stalno kršili določbe mirovne pogodbe. Te določbe so upoštevali toliko, v kolikor so jim omogočale, da bi čim dalje zadrževali svoje vojaške enote v Trstu. Rezultat te politike je dejanska priključitev cone A k Italiji, s to razliko, da so v coni A ostali v veljavi še mnogi fašistični zakoni, katere so celo v republiki Italiji ukinili.

Po drugi strani pa moramo na žalost ugotoviti, da tudi Sovjetska zveza s kominformističnimi državami ljudske demokracije vodi v pogledu realizacije mirovne pogodbe negativno politiko. Sovjetska vlada danes sploh ne kaže nobene volje, da bi podprla borbo za dejansko vzpostavitev Svobodnega tržaškega ozemlja. Zato moramo tudi ugotoviti, da kažejo vsi znaki na to, da sovjetska vlada uporablja Tržaško ozemlje vprašanje kot sredstvo za svoje mešetarjenje z zapadnimi imperialisti. Dejstvo je, da tudi glede tržaškega vprašanja lahko ugotovimo primer takšnega mešetarjenja na račun pravic malega naroda, kakršnega so izvedli s Slovensko Koroško, z Grčijo, itd. v čemer vidimo nov primer opuščanja revolucionarne, dosledne obrambe pravic malih in zatiranih narodov.

Takšno stališče sovjetske vlade do tržaškega vprašanja pa ni novo.

Pred umikom Jugoslovanske armade iz Trsta je maršal Aleksander dal ultimatum, s katerim je ta umik od jugoslovanskega vrhovnega poveljstva zahteval. Tedaj je jugoslovanska vlada vprašala sovjetsko vlado, kaj naj spričo tega nasilnega ultimatuma stori. Sovjetska vlada pa ni dala nikakršnega odgovora. Jasno je bilo, da ta molk ni mogel pomeniti nič drugega kot to, da sovjetska vlada ne bo podprla Jugoslavije v primeru, če ona ne bi pristala na nasilni ultimatum. Šlo je tedaj za vprašanje vojne in miru in Jugoslavija ni mogla brez podpore SZ tvegati konflikta s svojimi zapadnimi «zavezniki», temveč je rajši — na ljubo miru — svoje čete iz Trsta umaknila.

Pa tudi pozneje v diplomatični borbi za novo pravično mejo med Italijo in Jugoslavijo, se je sovjetska vlada sicer strinjala z jugoslovanskim stališčem, vendar pa to strinjanje ni bilo iskreno. To nam dokazuje dejstvo, da se krivičnemu francoskemu predlogu tako imenovane francoske črte sovjetska vlada ni uprla in je celo svetovala jugoslovanski vladi naj sprejme ta krivični kompromis, češ da je kolikor toliko «dober». Jugoslovanska vlada je bila zato prisiljena na to krivično črto z znanimi rezervami pristati. Nad tem pristankom sovjetske vlade, ki je imel za posledico pristanek jugoslovanske, so bili celo sami angloameriški imperialisti presenečeni, kajti mislili so, da bodo morali vsaj toliko popustiti, da bo mesto Gorica pripadlo Jugoslaviji in bili pripravljeni tudi na nekatere popravke vzdolž vse črte v njeno korist. To bi se zgodilo, če bi sovjetska vlada pokazala količkaj odpora proti krivični francoski črti.

Vse to se je dogajalo pred zloglasno resolucijo Informacijskega urada komunističnih partij, t. j. tedaj, ko si še nihče ni mislil, da bo šel razvoj dogodkov v tisto smer v katero gre danes. Danes pa sovjetska vlada dejansko ne vodi več politike spoštovanja mirovne pogodbe z Italijo. Danes lahko upravičeno trdimo, da je njena politika v pogledu tržaškega vprašanja na liniji tržaških kominformistov t. j. na liniji Komunistične partije Italije, in italijanske vlade, ki zahtevajo priključitev Trsta k Italiji. Če sovjetska vlada s tržaškimi in italijanskimi kominformisti vred zahteva trenutno imenovanje guvernerja, nato pa nekakšno «boljšo rešitev» je temu vzrok, da hočejo na ta način doseči, da bi se Jugoslovanska armada umaknila iz cone B, ker je to edina ovira za priključitev celotnega Tržaškega ozemlja k Italiji.

Vse to so nepobitna dejstva, ki nam dokazujejo, da tudi s Tržaškim ozemljem sovjetska vlada postopa prav tako kot s Slovensko Koroško in Grčijo. Ta ugotovitev je sicer žalostna in nas boli, ker si nekaj podobnega nismo mogli nikoli zamisliti.

In če so dejstva takšna kakršna so, si ne moremo misliti drugega kot to, da je sovjetska vlada svoječasno tudi glede Trsta ob priliki delitve interesnih sfer z imperialisti (sporazum iz leta 1944) prevzela neke tajne obveze, da bo namreč pristala, da Trst ne bo priključen k Jugoslaviji, temveč da bo ostal tudi po vojni pod Italijo, kakor tudi da Trsta ne bo zasedla Jugoslovanska armada, temveč ameriške in angleške enote. Zato je zasluga edinole jugoslovanske armade, da je osvobodila Trst.

Le na podlagi vsega omenjenega je danes mogoče razumeti, zakaj vodstvo sovjetske Kompartije v svojih pismih očita vodstvu KPJ, da je hotelo zaradi Trsta potegniti v konflikt z Angloamerikanci tudi Sovjetsko zvezo. Vse to je posledica nesocialistične politike sovjetske vlade do Jugoslavije, politike, ki jo je sovjetska vlada vodila tudi na zadnjem zasedanju generalne skupščine OZN.

Spričo vseh teh nepobitnih dejstev je jasno, da ne moremo še nadalje ostati na dosedanjem stališču obrambe mirovne pogodbe za vsako ceno. Mi smo sprejeli mirovno pogodbo kot izvršeno dejstvo, toda vedno kot nepravično rešitev. Danes pa vidimo, da velesile, ki so tržaški kompromis podpisale, nočejo o realizaciji Tržaškega ozemlja nič več slišati in da je med temi tudi Sovjetska zveza. Zato bi bilo povsem napačno če bi našemu ljudstvu ustvarjali iluzijo, da je realizacija Tr-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Nemčijo naglo spreminjajo v bazo za vojaške operacije

Pet sto milijonov dolarjev za gradnjo in povečanje vojaških letališč v Zahodni Nemčiji - Adenauer ponovno zahteva obnovitev nemške vojske

BONN, 9. — Adenauer je danes ponovno zahteval obnovitev nemške vojske. «Tudi Nemčija ima pravico do varnosti», je dejal Adenauer, do varnosti, ki jo ogroža obstoj ljudske policije v Vzhodni Nemčiji, ki je prava redna vojska. Ne more se zahtevati od Nemcev, naj služijo kot plačani vojaki v tujih vojskah; potrebno je, da so Nemci zastopani na podlagi enakopravnosti v evropski vojski».

Glasilo sovjetskih oblasti v Nemčiji «Tagliche Rundschau» javlja, da so se trije visoki komisarji sporazumeli, da bodo zanikali ustanovitev nemške vojske in da bodo medtem nadaljevali priprave za mobilizacijo nemškega kontingenta v okviru zahodno-evropske vojske. Da zakrijejo vse načrte, bodo ustanovili močno policijsko silo v zahodnih področjih. Od začetka bo v tej policiji 110 tisoč mož.

Isti list našteva nato številna dejstva, ki govorijo, kako anglo-ameriški vojni hujskači naglo spremenjajo zahodno Nemčijo v svojo bazo za vojaške operacije. Dopisnik tega lista v Frakfurtu javlja, da od 120 vojaških letališč bivšega hitlerjevskega letalstva deluje danes že 70. Samo 7 od teh služi za civilno letalstvo. Zahodne okupacijske oblasti nadaljujejo z graditvijo letališč. Američani imajo namen napraviti iz letališča v Frankfurtu ob Meinu največje in najmodernejše letališče v Srednji Evropi. Ameriški general Alexander je izjavil, da bo to letališče, čeprav bo opremljeno za potrebe civilnega letalstva, «ohranilo svoj čisto vojaški značaj». Letališče Riem pri Monakovem, ki služi za bazo ameriškim lovskim letalom, so povečali, tako da bo služilo lahko ameriškim bombnikom. Tudi v bližini Hannoverja gradijo ameriško letalsko bazo. Ta je v bližini letališča Bucheburg, ki so ga Angleži spremenili v ogromno bazo svojega letalstva. Ravno tako so povečali letališče v Stuttgartu. Izdatki za graditev novih letališč in povečanje dosedanjih bodo znašali nad 500 milijonov dolarjev in bodo v breme «vlade» v Bonnu ter deželnih vlad Zahodne Nemčije.

Francoski napredni književniki na obisku v Jugoslaviji

BEOGRAD, 9. — Sinoči so prispeli v Beograd francoski napredno usmerjeni književniki in publicisti. Med temi so Jean Marie Domenac, odgovorni urednik lista «Esprit», Kefele Andrie in Jean Babolin. Skupina francoskih književnikov bo ostala v Jugoslaviji dalj časa in bo ves ta čas gost jugoslovanskih pisateljev. Goste so na beograjski železniški postaji sprejeli zastopniki Zveze jugoslovanskih pisateljev med temi Čedomir Minderovič, Bogdanovič in drugi.

BEOGRAD, 9. — V bližini Tuzle v Bosni so začeli s pripravljalnimi deli v novih rudnikih soli, ki bodo segli v globino 400 metrov. Pri vseh teh delih so zaposleni domači strokovnjaki.

SOTTO IL TORCHIO... ...DELLA VERITA' BOSTE PROPADLI

NAPISAL JULIJ BELTRAM

«L'UNITA'», organ KPI, ki ga ureja «il legionario di Spagna» Davide Lajolo - Ulisse objavlja dne 7. decembra t. l. pod naslovom «SOTTO IL TORCHIO DI BELTRAM E BABIČ» kominformistično oceno socialistične preobrazbe naše vasi. Očitno hoče «L'UNITA'» doseči prvo mesto v gonji in obrekovanju ljudske oblasti v coni B. Razumljivo je, da uresničevanje pridobitev narodno-osvobodilne borbe pri nas, ki pomeni uresničevanje programa socialistične revolucije, zadaja smrtni udarec lažem kontrarevolucionarnih kominformistov. To je prav tako razumljivo kot je razumljivo, da pomeni uresničevanje Petletnega plana v Jugoslaviji likvidacijo «teorij» zloglasnih resolucij Informbiroja.

Poglejmo si nekatere plati tega člančiča!

«Znano je, da so vsi kmetje, ki nočejo vstopiti v «fattorie collettive», obremenjeni z nemogočimi davki, — ki so višji od njihovih letnih dohodkov — in izpostavljeni vsem mogočim pritiskom, posebno če so komunisti ali zvesti SZ». (Člankar se namenoma izogiba pravega naslova obdelovalnih zadrug in jih imenuje «fattorie collettive»), Priznava torej neke vrste kolektivizacijo, kateri se protivijo «i comunisti o fedeli dell'URSS». Čudni komunisti, ki se protivijo kolektivizaciji! Pri nas takih komunistov ni. Da pa se tako zvani «comunisti fedeli alla URSS» kominformisti protivijo kolektivizaciji zemlje, agitirajo proti obdelovalnim zadrugam, to drži in se temu ne čudimo. Kominformisti so že davno izgubili vsako revolucionarno perspektivo in že davno zapustili težko borbeno pot revolucije. Vsekakor je to lep in konkreten dokaz generalne linije Kominforma, ki nima nič skupnega z onim, kar je predvideval Marks in učil Lenin o nujnosti kolektivizacije na vasi.

Medtem ko je ljudska oblast v coni B izvedla agrarno reformo, dala zemljo kmetom in se kmetje danes prostovoljno združujejo v obdelovalne zadruge, ki se množijo in utrjujejo iz dneva v dan, skuša kominformist Di Vittorio in celotno vodstvo KPI rešiti agrarno vprašanje v Italiji v okviru DE GASPERIJEVE LEGALNOSTI. Di Vittorio se pogaja s Scelbo za 5000 ha zemlje, medtem ko Scelba ponuja 3500. Po direktivah Kominforma se vodstvo KPI zaradi LJUBEGA MIRU pogaja z veleposestniki za zemljo, ki so jo kmetje ŽE SAMI ZASEDLI. Namen člančiča, ki ga objavlja «L'Unità» iz krajev kjer se vodi taka oportunistična, kontrarevolucionarna, izdajalska politika, ki nima nič skupnega z interesi delovnih kmetov v Italiji, je ubiti vsako težnjo in vero v napredek uspele kolektivne obdelave zemlje. V članku piše dalje:

«Toda tragika je v tem, da vstop v kolektivna posestva pomeni za kmeta padec iz «dežja pod kap». Kajti v tako zvanih kolektivih so izpostavljeni novi vrsti izkoriščanja, ker voditelji, ki so največji kulaki v deželi, ki se večkrat skušajo s silo polastiti zemlje, ki je bila z agrarno reformo podeljena kmetom».

Torej kolektiv «solo di nome» — toda obstaja pa vendarle; vodijo ga kulaki, ki si potem, ko so lastno zemljo dali zadrugi, prisvajajo zemljo bivših kolonov! Logika kominformistov — kulak v kolektivu! Kako si moremo to predstavljati, ko vemo, da po ustanovitvi obdelovalne zadruge postane zemlja zadružna lastnina njeni bivši lastniki pa kmetje - zadružniki (tako je nekdaj pisal Stalin).

Člankar opisuje «upore» kmetov, «ki dokazujejo, da se je med kmeti začelo gibanje»; res je, med našimi kmeti je vse močnejše gibanje ampak ne v smeri, ki si jo želijo kominformisti, pač pa v smeri vstopanja v obdelovalne zadruge. Dejstva dokazujejo, da se kolektivizacija zemlje vrši v nezadržnem poletu, popolnoma prostovoljno in vedno v večjem obsegu. Nad 20 obdelovalnih zadrug in 8 v formiranju dokazuje, da bo kmalu vsaka večja vas imela svoj kolektiv. Ni slučaj, da se starim kolektivom pridružujejo novi napredni kmetje kot recimo v obdelovalno zadrugo Puče kjer je vstopilo 15 novih družin, v obdelovalno zadrugo «1. maj» Bujah 18 novih družin; drugod cele vasi vstopajo v te vrste zadrug. To je posledica preobrazbe na vasi, kmetje spoznavajo prednosti kolektivne obdelave, zato zapuščajo staro primitivno kmečko gospodarstvo ter stopajo odločno na pot naprednega kolektivnega kmetijstva.

Medtem ko so tržaški kominformisti iz bojazni pred resnico preprečili obiskovanje naših obdelovalnih zadrug, ko so vabile delavce iz Trsta, naj pridejo na obisk, da se tako še tesneje povežejo delavci in kmetje, danes računajo, da bodo dosegli svoj kontrarevolucionarni namen s tem, da zaslepljujejo in zavajajo poštene delovne ljudi s pisarjenjem takih podlih lažnivih člančičev.

Toda dejstva so neizprosna. Ni je sile, ki bi jih mogla spremeniti. Najmanj pa oni, ki danes pod zastavo lažnega internacionalizma izvajajo kriminalno politiko najbolj grobega izdajstva revolucije in škodo delovnega ljudstva. Histerija kominformistov, lastna slabotnim in krivim, je znak strahu pred odgovornostjo, pred polaganjem računov. Se vsi izdajalci so prej ali slej plačali izdajstvo. Poštenih delovnih ljudi ne boste dolgo varali in goljufali.

PROTIZAKONIT UKREP SZ proti voj. misiji FLRJ v Berlinu

BERLIN, 9. — Na sovjetskem področju je nemška policija zaprla in obkolila stanovanja članov jugoslovanske vojaške misije v Berlinu, čeprav so uradi misije na britanskem področju. Člani misije so ostali v svojih stanovanjih brez hrane, polkovniku SIDONOVIĆU, ki je hotel z avtom odpeljati svoje osebne reči na britansko področje, je policija zaplenila avto.

Ta korak proti članom jugoslovanske misije je podvzela GROTEWOHLOVA vlada, potem ko je prepovedala članom misije, da bi še naprej stanovali na ozemlju Vzhodne Nemčije. Funkcionarji misije bodo morali zapustiti sovjetsko področje z vsem premoženjem misije najkasneje do polnoči 17. t. m. Pismo s tem obvestilom so včeraj izročili funkcionarji Grotewohlove vlade jugoslovanskemu generalnemu konzulu v Berlinu. Jugoslovanski krogi so izjavili, da se bo selitev začela čim bodo na razpolago stanovanja v zahodnih področjih Berlina.

Polkovnik HODGE, zastopnik zahodnih sil v nadzorstvenem svetu v Berlinu je včeraj popoldne izročil generalu ČUJKOVU, predsedniku sovjetske kontrolne komisije, protestno pismo jugoslovanske misije glede sovražnega postopanja proti članom misije na sovjetskem področju. Jugoslovanska misija je v pismu poudarila, da so proti njej podvzeti sovražni koraki nezakoniti. To pa zaradi tega, ker so bile leta 1945 povabljene vse zavezniške vojaške misije v nadzorstveni svet. Zaradi tega je jugoslovanska misija imela vso pravico, da svobodno kroži po Berlinu.

Internacionalizacija Jeruzalema sklenjena pred glavno skupščino OZN

Jugoslovanski delegat izjavlja, da prisilna internacionalizacija lahko zopet spravi v nevarnost mir na Srednjem vzhodu

LAKE SUCCESS, 9. - Adrien Pelt, namestnik glavnega tajnika OZN, je bil imenovan za visokega komisarja za Libijo v smislu resolucije glavne skupščine, ki določa neodvisnost Libije v treh letih. Ta komisar bo imel med drugim nalogo imenovati predstavnike Cirenajke, Tripolitanije in Fezana, ki bodo skupno s predstavniki Egipta, Francije, Italije, Pakistana, ZDA in Velike Britanije sestavljali odbor, ki bo preučil sestavo vlade v Libiji leta 1952. Adrien Pelt je po rodu Nizozemec.

Sovjetska zveza je zahtevala udeležbo v pododboru 6 članov, ki naj bi ga svet za skrbništvo ustanovil, da skupno z Italijo sestavi sporazum, na podlagi katerega bo Italija upravljala Somalijo v smislu resolucije glavne skupščine Organizacije združenih narodov. Tudi Egipt je za[illegible]val, naj se mu prizna poln[illegible] [illegible]vica sodelovanja v tem p[illegible]odboru.

Načrt za internacionalizacijo Jeruzalema, ki ga je v sredo sprejel posebni politični odbor bo stal Združene narode 8 milijonov dolarjev, od katerih bodo morali v prvem letu kriti polovico člani OZN. Do teh zaključkov je prišlo poročilo izvedencev, ki ga je upravni odbor skupščine sprejel v četrtek s 25 glasovi proti 4 (Izrael, Jugoslavija, Guatemala in Uruguay). Seveda je treba glede internacionalizacije Jeruzalema čakati dokončnega glasovanja glavne skupščine. Medtem pa tako izraelski uradni krogi, kakor tudi transjordanski, odločno protestirajo proti sklepu posebnega političnega odbora in izjavljajo, da internacionalizacije Jeruzalema ne bodo sprejeli.

Preden se bo glavna skupščina izrekla o vprašanju Jeruzalema, morajo še govoriti delegati Iraka Cileja, Sovjetske zveze, Jugoslavije, Uruguaja, Sirije Equadorja, Izraela, Islandije in Argentinije.

Od 5 govornikov, ki so danes popoldne govorili, je čilski delegat izjavil, da se bo vzdrževal glasovanja. Delegati Sovjetske zveze, Jugoslavije in Uruguaja so ponovili svoje stališče, ki so ga bili že izrekli pred posebnim političnim odborom. Sovjetski delegat Carapkin je izjavil, da je treba izvesti internacionalizacijo Jeruzalema kot sestavni del načrta za razdelitev Palestine.

Jugoslovanski delegat Kosanovič je izjavil, da bi prisiljena internacionalizacija zopet postavila v nevarnost mir na Srednjem vzhodu. Izjavil je, da je treba predvsem delati na tem, da pride do sporazuma med prizadetimi.

V zadnjem trenutku javljajo, da je glavna skupščina zavrnila predlog Uruguaja in Danske, naj se vprašanje Jeruzalema odgodi na izredno zasedanje glavne skupščine, ki naj bi bilo v Evropi. Skupščina je nato z 39 glasovi proti 14 (med temi tudi Velika Britanija in ZDA) ter 6 vzdržanimi sprejela celotno resolucijo, ki potrjuje sklep o internacionalizaciji Jeruzalema v smislu resolucije o razdelitvi Palestine. Se prej je skupščina zavrnila francoski predlog, naj bi se razpravljanje odgodilo na soboto.

Nadaljuje se komedija v Sofiji

SOFIJA, 9. — Na današnji razpravi proti Kostovu in ostalim obtožencem so bili zaslišani še drugi obtoženci. Obtoženec Gevrenov je priznal, da je pošiljal poročila angleški obveščevalni službi ter da je organiziral gospodarsko sabotažo med nacionalizacijo bolgarske industrije.

Sledilo je zaslišanje Hadži Pancova, Bajalcaljeva in Vasilja Javonovskega, ki so recitirali naučeno lekcijo s klevetami proti Jugoslaviji. Razprava se bo nadaljevala jutri.

Delavci FLRJ obsojajo razbijače sindikalne enotnosti

BEOGRAD, 9. — Glasilo osrednjega odbora Zveze jugoslovanskih sindikatov «Rad» obsoja ustanovitev nove «mednarodne sindikalne zveze» v Londonu. Glasilo pravi dalje, da je ustanovna konferenca teh razbijaških sindikatov delo dobro pripravljenih načrtov, ki so bili že pripravljeni ob ustanovitvi Svetovne sindikalne zveze. Ker pa so tedaj vsi razbijaški načrti, ki so hoteli spremeniti zvezo v orodje imperialistične politike, klavrno propadli, so voditelji ameriške zveze dela in Trade Union začeli pripravljati novo mednarodno sindikalno zvezo, pokorno imperialistom.

Pastore, Irwing Brown, Carey, Copers in drugi izdajalci delavskega razreda, ki vestno izpolnjujejo ukaze svojih gospodarjev, so na konferenci v Londonu še enkrat potrdili svojo predanost Marshallovemu načrtu. Agenti kapitalistov so si v delavskem gibanju oziroma v razbijaški sindikalni organizaciji postavili tudi to nalogo: borbo proti stavki. «Rad» zaključuje, da jugoslovanski delavci, združeni v svoji enotni sindikalni organizaciji še naprej podpirajo Svetovno sindikalno zvezo in najodločneje obsojajo razbijaško delo nove «mednarodne» sindikalne organizacije v Londonu.

Odložena je stavka državnih nameščencev v Italiji

RIM, 9. — Ker je senat sklenil, da bo razpravljanje o vladnem načrtu za zvišanje mezd državnim nameščencem odložil na torek, so sindikalne organizacije sklenile, da se stavka državnih nameščencev, ki se je imela začeti jutri, odloži.

Odstavljen je odgovorni urednik "Rude pravo"

PRAGA, 9. — Osrednji odbor komunistične partije ČSR je Vilhemu Novyju odvzel mesto odgovornega urednika glasila komunistične partije «Rude pravo». Poročilo o tem ukrepu je včeraj objavil list «Rude pravo». List piše da je bil Novy odstavljen iz političnih vzrokov. Dejansko je bil Novy odstavljen že pred nekaj tedni. Šele pred dvema dnevoma so objavili, da je Novy podal ostavko na mesto poslanca, zaradi zdravstvenih razlogov.

Romunsko letalo pristalo v Beogradu

BEOGRAD, 9. — Letalo romunsko - sovjetske letalske družbe «Trs» je danes pristalo v Beogradu. V letalu je bilo 19 potnikov in 5 članov posadke. Letalo je prevažalo potnike na progi Budimpešta - Turn Severin. Med poletom so štirje potniki razorožili in ubili policista, ki je bil v letalu, nato pa so prisilili pilota, da je letalo usmeril proti Beogradu.

Vohuni in saboterji prejeli zasluženo kazen

Sarajevsko sodišče je izreklo sodbo proti belogardistom, sovjetskim državljanom, ki so bili v sovjetski vohunski službi

SARAJEVO, 9. — Včeraj je okrožno sodišče v Sarajevu izreklo sodbo v procesu proti skupini vohunov in saboterjev, agentov sovjetske obveščevalne službe bivših belogardistov in kolaboracionistov, ki so po vojni postali sovjetski državljani. Sodišče je vse obtožence spoznalo za krive in jih obsodilo.

Bivši ruski duhovnik Aleksej Križko je bil obsojen na 11 let in 6 mesecev prisilnega dela. Sodišče je ugotovilo, da je obtoženec sodeloval z Nemci med vojno, da je vodil Jugoslaviji sovražno propagando in da je bil v službi sovjetske obveščevalne službe.

Vladimir Ognjev, bivši kapitan carske armade, je bil obsojen na 6 let prisilnega dela. Sodišče ga je spoznalo za krivega, da je sodeloval z Nemci in ustaši, katerim je tudi dajal informacije in ker je po vojni širil v državi nerešnične in alarmantne vesti.

Inženir Anatol Poljakov je bil obsojen na 10 let prisilnega dela. Sodišče je dokazalo, da je delal za nemško obveščevalno službo, od katere je dobil za to posebno nalogo. Po osvoboditvi je dajal informacije neki tuji obveščevalni službi, in sicer predvsem o gradnji nekaterih velikih objektov v Jugoslaviji.

Vzgojiteljica Ksenija Komad je bila obsojena na 3 leta prisilnega dela. Sodišče je ugotovilo, da je bila v službi gestapa in sodelavka neke tuje obveščevalne službe.

Arsen Boremovič, bivši državni tožilec pod ustaši in tožilec ustaškega vojaškega sodišča je bil obsojen na 20 let prisilnega dela. Obtoženec je bil spoznan za krivega, ker je bil tožilec ustaškega vojaškega sodišča in ker je leta 1947 postal informator sovjetske obveščevalne službe, kateri je pošiljal zaupna poročila.

Vasilij Kostrjukov je bil obsojen na 5 let prisilnega dela, ker je po navodilih funkcionarjev sovjetskega veleposlaništva sodeloval s sovjetsko obveščevalno službo in ker je vršil sovražno propagando, da bi povzročil nemire v državi. Ilija Žerepkov, funkcionar sovjetskega obveščevalnega urada je bil obsojen na 6 let prisilnega dela. Sodišče je Žerepkovu dokazalo, da je deloval za sovjetsko obveščevalno službo in da je sprejel nalogo od sovjetskih funkcionarjev na veleposlaništvu v Beogradu, naj vrši v državi sovražno propagando. Student prava Gesler je bil obsojen na 5 let prisilnega dela. Obtoženec je po resoluciji Informbiroja širil protizakonito gradivo. Poleg tega je sodeloval s sovjetsko obveščevalno službo. Funkcionar Petar Sokolov je bil obsojen na 4 leta in 6 mesecev prisilnega dela. Tudi Sokolov je širil sovražno propagando in delal za sovjetsko obveščevalno službo. Zadnji obtoženec Georgij Olševski je bil obsojen na 4 leta prisilnega dela. Olševski je prav tako delal za sovjetsko obveščevalno službo.

Skozi sito in rešeto

Il congresso dell'U.V.I. e le papere dell'ing. Bartoli

Il sentimento patriottico è senza dubbio un elemento positivo nella vita di un uomo, a condizione però, che esso non si estrinsechi in belle parole, in occasione di ricorrenze più o meno solenni, ma che presti tutta la sua vita, volta ad operare per il bene della società in cui vive. In questo senso anche la vita laboriosa del più modesto operaio è sinonimo di patriottismo.

Ma cosa dobbiamo pensare di quella gente che sfrutta ogni più banale avvenimento per sciorinare il loro patriottismo vuoto e parolaio?

In questi giorni si sta tenendo a Trieste, il congresso dell'Unione velocipedistica italiana, congresso che interessa un ramo assai popolare dello sport, d'accordo, ma comunque sempre dello sport. Era da attendersi quindi una serietà, diremo così, sportiva. Invece no. Si è voluto sfruttare anche questo congresso per rispolverare vecchi e ormai tramontati temi del nazionalismo italiano.

Noi non riusciamo a vedere, per es., in che relazione siano Fiume, Pola e Zara dell'avvocato Zerini con i problemi del ciclismo italiano, e siamo invece dell'avviso, che queste città più che con «le sempre maggiori fortune del ciclismo italiano», siano in stretto rapporto con le ben note disavventure dell'imperialismo italiano. Tanto meno ci riesce chiara la relazione che dovrebbe intercorrere fra i problemi del ciclismo italiano e l'«artistica riproduzione della S. Caterina da Siena» che il rappresentante della «Mens sana» di Siena ha voluto offrire all'ing. Bartoli, perchè (sentite poi questa) «interceda — così come già fece per il ritorno del papa da Avignone a Roma — per la restituzione di Trieste alla Madre Patria». (Non c'è male: una santa in veste di avvocatessa della nota tripartita!)

La palma in queste topiche spetta però all'ing. Bartoli. Nel suo saluto rivolto ai congressisti, il sindaco di Trieste ebbe la disgraziata idea (altro che «spunto felice», come dicono «Le Ultime Notizie»!) di ricordare il giro d'Italia nel giugno del 1946 che, secondo lui, sarebbe stato «la scintilla che accese la fiamma», ecc. ecc.

Noi non sappiamo in che luogo si trovava l'ing. Bartoli in quel torno di tempo e quali scintille egli avesse veduto; quello che sappiamo — e molto bene anche! — si è che in quel famoso giugno 1946 lo squadrismo ed il fascismo triestini, che credevano di poter prendersi la rivincita sul movimento democratico e mossero all'assalto delle sedi delle organizzazioni democratiche, trovarono il pane per i loro denti. Con lo sciopero generale durato ben 12 giorni, il popolo lavoratore di Trieste fece piazza pulita di queste squadracce fasciste che il sindaco democristiano Bartoli pare voglia identificare con la fiamma che «avrebbe segnato il riscatto definitivo di Trieste»!

La memoria del sindaco Bartoli deve essere molto labile, se a distanza di soli tre anni e mezzo riesce a scambiare quella superba prova di forza del movimento operaio triestino con certe scintille che si sprigionano soltanto in certa arte oratoria di dubbia lega e di gusto discutibilissimo.

Però in questa corsa a chi le spara più grosse, anche le parole pronunciate all'apertura del congresso dell'U.V.I. possono avere qualche attinenza con i problemi del ciclismo.

O novem „čudežu“

To pot se je «čudež» prigodil v Nemčiji. Najprej so Madono videli otroci v nekem gozdu v bližini Thurna. Drugič se je «prikazala» na verskem obredu, ki se je vršil prevčerajšnjim na istem mestu ob prisotnosti 16 tisoč vernikov. To pot so videli vsi, in posledica je bila porazna: nekateri so popadali na tla, nekateri so se spustili v jok, nekateri pa so vrešče zbežali. Župnik je celo videl sonce, ki se je kot ogromno kolo začelo vrteti in se je vrtelo celih 10 minut. Zvečer so videli izredno bleščečo zvezdo, ki je v 6. minutah preletela nebo od vzhoda proti zapadu (ex Oriente lux!), itd. itd.

Da je nevednost še celo razširjena, in to predvsem v kapitalističnih deželah, ni nič čudnega, zlasti še, ker imajo od tega izkoriščevalci ogromne dobičke. Čudno se nam zdi le, da se nekateri resno ukvarjajo s takimi neumnostmi in begajo ljudi, namesto da bi jim pomagali v njihovi nevednosti. Človeka, ki trdi, da se je sonce kot ogromno kolo vrtelo 10 minut (medtem kot tega nihče na svetu ne more videti), je treba predvsem zdravniško preiskati, če že sam nima toliko pameti, da bi se, spričo takih halucinacij, sam podvrgel zdravniškemu pregledu. Naš sončni sistem ni otroška igrača, pri kateri bi mogli kolesca vrteti po mili volji. Če se pa kljub temu nekomu dozdeva, da se v tem našem sistemu dogaja nekaj, kar je v nasprotju z znanstvenimi izsledki potem mora zaključiti, da le v njegovi glavi nekaj ni v redu. Sebe naj zdravi, ostale ljudi pa naj pusti pri miru.

Protijugoslovanski ukrep sovjetskih oblasti na Dunaju

DUNAJ, 9. — Sovjetske okupacijske oblasti so zapečatile prostore društva za kulturne stike med Avstrijo in Jugoslavijo, ki ima svoj sedež na Dunaju. Na sedež društva so včeraj zjutraj vdrli en sovjetski vojak skupaj z avstrijskim policistom, katera je vodil sovjetski polkovnik. S tem korakom so sovjetske oblasti jasno pokazale, kdo je silil avstrijske kominformiste v osrednjem odboru KP, k poskusom, da bi razpustili vsa jugoslovanska društva v Avstriji.

PARIZ — Jutri zjutraj se bo v Parizu začela konferenca Comisca, v katerem so predstavniki 14 socialističnih strank. Razpravljali bodo o ustanovitvi socialistične internacionale in o priznanju nove italijanske «socialistične» stranke, ki se je ustanovila na kongresu v Firencah.

Pred nedeljsko tekmo JUGOSLAVIJA-FRANCIJA v Firencah

Obe moštvi upata na zmago

(Od našega poseb. dopisnika)

Po trening-tekmi, ki so jo jugoslovanski igralci odigrali v sredo s Fiorentino B, počivajo skoraj ves čas počitku in ogledu mesta in znamenitosti. Včeraj so, kakor smo že poročali, prisostvovali nogometni tekmi za italijansko državno prvenstvo med Fiorentino in Novaro, ki pa ni zadovoljila. Zdela se jim je pretežka in brez tehničnih fines Pač pa se je trener Bročič pohvalno izrazil o hitrosti in zdržljivosti igralcev Fiorentine.

Danes po kosilu so se jugoslovanski igralci odpeljali na občinski stadion, vendar so trenirali na stranskem majhnem igrišču, kajti stadion, ki lahko sprejme preko 60.000 gledalcev, so pravkar urejevali, da bo v nedeljo v čim boljšem stanju. Kot je znano, je stadion porasel s travo. Zadnje deževje ga je nekoliko omehčalo, vendar ne preveč občutno. Jugoslovanom ta teren prija in si za nedeljsko tekmo želijo dežja.

Današnji trening je obsegal nekoliko telovadnih in razgibalnih vaj in streljanje na gol Bodisi vodje reprezentance kakor tudi igralci so bili s sprejemom v Firencah zadovoljni in se pohvalno izražajo za razumevanje, ki so ga naleteli v teh dneh.

V mestu vlada za tekmo veliko pričakovanje. Obisk bi bil veliko večji, če ne bi bilo v zadnjem času v Firencah veliko tekem za državno prvenstvo. Vendar s tem ni rečeno, da ne bo stadion kljub temu poln.

Na splošno prevladuje mnenje o jugoslovanski zmagi, vendar je težko prerokovati, kajti Francozi so moštvo skoraj popolnoma spremenili. Francozi so dospeli v Firence danes kmalu po 19. uri z moštvom, ki je bilo že napovedano po časopisih. Od igralcev, ki so igrali proti Jugoslovanom v Parizu, je ostala le obramba, dva krilca in en napadalec.

V razgovoru s Francozi smo opazili, da tudi oni mislijo na zmago. Nekateri francoski novinarji pa se izražajo zelo previdno, češ da bodo povedali kaj o rezultatu — šele v nedeljo zvečer. Dasi bo verjetno nastopila Jugoslavija z moštvom, ki je odigralo trening-tekmo s Fiorentino B (t. j. Mrkušič, Horvat, Colič; Jovanovič, Čajkovski I., Dijaič; Mihajlovič, Mitič, Firm, Bobek in Čajkovski II.), se ta postava še ne more z gotovostjo smatrati za dokončno.

V razgovoru z jugoslovanskimi voditelji reprezentance smo izvedeli, da ne bodo predčasno objavljali nobene uradne postave. Isto velja za francosko moštvo. Vreme je vlažno in pogosto dežuje. Vendar je prav zvečer pričel pihati veter in mogoče se bo vreme izboljšalo.

V takem razpoloženju pričakujeta obe moštvi nedeljsko srečanje. V takem ali pa še slabšem razpoloženju in nervozi pričakujejo to tekmo tudi jugoslovanski in francoski ljubitelji nogometa in skoraj ves športni svet. Odločitev torej mora pasti: kdo bo šel v Rio de Janeiro. Ta odgovor pa nam bo dala nedeljska tekma in borbenost igralcev. Močnejši mora zmagati.

R. R.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Tov. Mahne Milan

Rojen je bil leta 1925. v Trstu. Mlad in zaveden delavec, zaposlen v Tovarni strojev v Trstu, je odšel septembra 1943. k partizanom, kjer je bil dodeljen k Istrskemu odredu. Po dveh mesecih težkih bojev je padel 10. decembra istega leta pri Podgrajih (Bistrica). Slava njegovemu spominu!

„l'Unità" nima sreče

Ako si bo milanska «Unità» zapravila še onih nekaj ubogljivih čitateljev, ki si doslej niso upali prebirati kaj drugega razen njenih izdaj, potem ji bo k temu v dobršni meri pripomogla tržaška stran. Kajti avanturistične dogodivščine, ki si jih otročji tržaški dopisniki izmišljujejo za to stran, se ne le upirajo resnemu bralcu, marveč postajajo temu in onemu kominformističnemu somišljeniku celo nevarne. Železniški uslužbenec Žigon Antonio iz Nabrežine, ki je na devinski postaji baje doživel ono napeto pustolovščino, bi nemara k temu rad marsikaj pripomnil, potem ko se bo moral za svoje izmišljotine zagovarjati pred sodiščem.

Toda kominformistični dopisniki niso kdo ve kaj tenkovestni in se ne ozirajo na posledice. Nič za to, ako bo imel eden izmed somišljenikov zaradi neodgovornega pisanja neprilike s sodiščem. «Unità» zahteva bržkone vsak dan primeren članek na škodo Jugoslavije tudi na tržaški strani in tako si jih je pač treba sproti izmišljati. Potem ko z OZNO ni bilo posebne sreče, se je Unità zopet lotila našega lista in prinesla v četrtek pod naslovom «La linea bianca e le speculazioni titiste» zopet nekaj ugotovitev, o katerih se bodo Tržačani, ki prebirajo «Primorski dnevnik», lahko takoj prepričali v koliko odgovarjajo resnici.

Čim je namreč filmsko podjetje Lux pričelo snemati na Krasu «Belo črto» smo v našem listu takoj nastopili proti nekaterim začetnim scenam, med potekom katerih se je dalo sklepati, da bo novi film povsem tendenčnega značaja in izpolnjen z lažnimi, sramotljivimi prizori na račun Jugoslavije. Lažnivi dopisnik «Unità» pravi v zvezi s tem, da smo v poslednjem času napravili «marcia indietro», čeprav ve, da do tega ni prišlo in so vsi naši članki, nanašajoči se na film, ohranili ostro protestno vsebino. Prav tako se nas ne tiče očitek, da je Lux filmu podjetje STAR baje izposodilo avtobus, kajti avtopodjetja menda izposojajo svoja vozila vsem onim, ki plačajo ne da bi iskala posebne informacije o najemnikih.

Toda to listu «Unità» ne predstavlja neke senzacije. Zato si je domiselni člankar umislil svojo: «... kadar koli», pravi, «je Primorski dnevnik napadal ostreje ta film, se je takoj pomnožilo število civilnih policistov v Sv. Križu; nameravalo se je bržkone povzročiti večji incident in spraviti v ječo kakega tovariša!».

Kdo, pri vragu, naj bi potem še sledil tako razgibani kominformistični fantaziji!

Podlo denunciantstvo kominformista Bidovca

„Demokrat" in „kristjan" prof. Vercelli, ki je prišel iz Italije v Trst s trebuhom za kruhom, primerja slovensko avtohtono prebivalstvo z italijansko kolonijo v New Yorku

Na sinočnji seji občinskega sveta se je nadaljevala razprava o občinskem proračunu.

Prvi je govoril AGNELETTO, ki je proračun kritiziral in izjavil, da bo glasoval proti. Med njegovim govorom je demokristjanski župan BARTOLI ponovno javno pokazal svojo simpatijo in solidarnost z govornikom, ko je izjavil, da mu ni znano, če bi bili tudi drugi Slovenci razen Agneletta nešovinistično razpoloženi... S strani reakcionarne večine, ki šteje v svojih vrstah tudi ljudi, ki so bodisi sami bodisi njihovi starši že nedavno prijadrali iz Italije v Trst s trebuhom za kruhom, so se slišali glasovi, da nas Slovencev nihče ne sili, da bi v Trstu živeli sporazumno z Italijani.

Kominformistični svetovalci JURAGA, CARLETTA CASALI in BIDOVEC so tudi kritizirali proračun in izjavili, da zanj ne bodo glasovali.

V svojem govoru se je to pot izkazal zlasti zagrizeni kominformistični svetovalec STANE BIDOVEC, ki sicer tako verno izpolnjuje ukaze Vidalija, da se še vedno ni upal izustiti slovenske besede v občinskem svetu. To pot je govoril o slovenskem šolstvu ter navajal — da bi zakrinkal svoje razbijaštvo, ki ga počenja vsak dan na slovenskem prosvetnem polju v coni A — podatke o krivicah, ki se godijo slovenskemu šolstvu v Trstu, ki jih je vzel iz našega včerajšnjega poročila o tej zadevi. Ko je govoril o slovenskem otroškem vrtcu na Kolonkovcu, ki ga mora vzdrževati tamkajšnji roditeljski svet, čeprav bi bila to dolžnost tržaške občine, je Bidovec izgubil vsako mero dostojnosti, poštenja in človečanskega dostojanstva. Samo zato, ker mu politično prepričanje tistih, ki za naš otroški vrtec na Kolonkovcu skrbijo, ni všeč, se je strupeno zaletel vanje in dejal, da slovenski starši «ne bodo zaupali vzgoje svojih otrok eksponentom Titove klike, ki ima okrvavljene roke». Mnenja smo, da ni potrebno posebej poudarjati, da je Bidovec že davno pljunil na vse ideale in na samo žrtev svojega mučeniškega brata vendar pa moramo njegov včerajšnji izpad strogo obsoditi in imenovati s pravim imenom njegovo zmerjanje naših ljudi, ki skrbijo za to, da se naši otroci ne bodo raznarodovali v italijanskih otroških vrtcih, da imajo ti ljudje okrvavljene roke, da so fašisti itd. itd. Takšno početje ne moremo imenovati drugače kot lažnivo in podlo denunciantstvo najslabše vrste, ki Bidovca izpostavlja splošnemu preziru našega ljudstva!

Vercellijevo krščanstvo

Od demokristjanov, ki so kajpada zagovarjali proračun, je treba na vsak način omeniti prof. FRANCISKA VERCELLIJA, ki se je pritepel v Trst iz Italije (Vinchio), se je sinoči spustil tako daleč, da je z izjavo, ki pokazuje popolno pomanjkanje takta, ponovil basen o ježu in lisici. Z naravnost nezaslišano nesramnostjo je omenil, da sam župan La Guardia in Italijani v New Yorku niso nikdar mislili na posebno italijansko gledališče v New Yorku. Dejal je, da so v občinskem svetu ljudje, ki celo grozijo, da ne bodo glasovali, če ne bodo nakazani zneski za slovensko gledališče.

Ta mož ki je po poklicu profesor, je najbrže toliko zaslepljen od šovinizma in tako jezuitski, da pozablja celo, da smo mi tržaški Slovenci tu doma, rojeni na tej zemlji. Da se nismo pritepli v Trst n. pr. iz Italije s trebuhom za kruhom, da smo gradili to mesto in da plačujemo še vedno davke kot pošteni davkoplačevalci in da smo imeli svoje gledališče v sredini mesta, dokler nam ga niso vneti predstavniki dvatisočletne kulture požgali. Pozablja, da imamo tudi pravico do občinskega gledališča «Verdi» prav tako kot imajo pravico do tega italijanski davkoplačevalci Gospod profesor — demokrat in kristjan — pa pozablja še nekaj: da je italijanska kolonija v New Yorku skupina, ki je šla po svetu s trebuhom za kruhom. Profesorjevo lekcijo o neki kulturi, od katere bi imeli mi Slovenci veliko koristi, pa naj si gospod profesor zapomni, da se od takšnih predstavnikov dvatisočletne kulture, kakšen je on, nimamo kaj naučiti. Tisočletna zgodovina našega naroda dokazuje, da je naš narod, številčno sicer majhen, pre tal vse viharje in kljuboval vsem grabežljivim rokam številčno močnejših sosedov, ki so pod krinko višje kulture in krščanstva hoteli naš narod uničiti.

V ponedeljek se bo vršila izredna seja občinskega sveta, to pa zaradi tega, ker mora biti do 15. t. m. sprejet Acegatov proračun. Napovedano je namreč posojilo v višini 2 in pol milijard lir, ki ga bo Acegat dobil od ERP za 25 let s 3% obrestmi.

Splošna stavka tiskarskih delavcev se nadaljuje

Protestna stavka državnih uslužbencev odgodena

Splošna stavka tiskarskih delavcev, zaposlenih v trgovskih tiskarnah, je vzbudila med prebivalstvom Tržaškega ozemlja, še prav posebno pa med delavskim razredom veliko zanimanje. Prav gotovo so tudi naši čitatelji zasledovali borbo, ki so jo vodili ti delavci za zmago svojih pravic. Čeprav je bila njihova borba odločna ter je trajala že precej časa, so delodajalci vztrajali pri svojem prvotnem stališču ter kršili določbe sporazuma, ki so ga pred časom sami podpisali.

Položaj, ki je zaradi takega zadržanja delodajalcev nastal med celotno kategorijo tiskarskih delavcev, je moral končno privesti do splošne stavke, ki je dokaz, da nameravajo tokrat delavci izvesti svojo borbo do konca ter doseči zmago, katero jim delodajalci na vse mogoče načine kratijo in ovirajo.

Kot že rečeno je že prvi dan splošne stavke pokazal enotnost vseh tiskarskih delavcev, ki so vsi brez izjeme zapustili delo. Stavka se seveda nadaljuje ter se bo v prihodnjih dneh prav gotovo še zaostrila, če bi seveda medtem ne prišlo do rešitve spornega vprašanja. V našem časopisu smo tudi objavili poziv tiskarskih delavcev uslužbenih v trgovskih tiskarnah vsem kartotehničnim delavcem ter tiskarskim delavcem drugih tiskarskih zavodov, da podprejo njih borbo ter se je tudi udeleže, če bi se stavka zaradi zadržanja delodajalcev zavlekla.

Vsi delavci te kategorije so izjavili svojo solidarnost z borbo delovnih tovarišev ter so dokazali svojo pripravljenost, da stopijo tudi v stavko, če bi lahko ta rešila sedanje sporno vprašanje. Sindikalni predstavniki vodijo seveda še vedno pogajanja z voditelji združenja industrijcev. Toda tudi ta zadnja pogajanja niso privedla do zaželenega rezultata. Sindikalni predstavniki so prejeli nalogo, da s pogajanji nadaljujejo ter da ne odstopijo od upravičenih zahtev, ki so jih takoj v začetku borbe postavili.

Splošna protestna stavka državnih auslužbencev, ki se je imela začeti danes, je bila v zadnjem trenutku odpovedana, ker so pogajanja v teku.

Prepoved sekanja iglastega drevja

TRST, 9. (AIS) — Kakor danes naznanja urad Zavezniške vojaške uprave za ribištvo in poljedelstvo je v dobi od 1. decembra do 6. januarja prepovedano sekati iglasta drevesa katere koli vrste na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja.

Lastniki, ki nameravajo sekati ta drevesa v tem času, naj takoj vložijo prošnjo pri poveljstvu gozdnega oddelka za Julijsko krajino (Comando Sezione Forestale Venezia Giulia» v ulici Cologna štev. 6, telefon 95-705. Prosilec mora navesti: kraj, kjer bo sekal, kakovost in velikost dreves, ki jih namerava posekati, in namen, kateremu bodo služila.

Vsako sekanje brez dovoljenja se bo smatralo za kršitev zakona in kaznovalo po členu 26 kraljevega odloka z dne 30. 30. decembra 1923, štev. 3267.

Vidalijevi „zaščitniki" s Proseka

in priprave za občni zbor prosvetnega društva

Že več mesecev se vršijo seje našega prosvetnega društva z edino točko dnevnega reda: priprave za občni zbor prosvetnega društva «Ivan Vojko».

Sklicevale so se seje za sejo, a do pravega zaključka nikoli ni prišlo. Kakšne so bile ovire, da se občni zbor še do danes ni v redu izvršil? Mogoče bi kdo mislil, da so vmes težkoče tehničnega značaja. Ne, niti zdaleka ne. Vse težkoče so povzročili edinole «Vidalijevi zaščitniki», ki so se na vse načine trudili, da bi redni potek občnega zbora preprečili in so se pri tem posluževali vseh mogočih mahinacij, da bi ribarili v kalnem in ovirali svobodno prosvetno delovanje. Ker jim do stvarnega in resnega dela ni bilo, so se seje navadno končale s prepirom ali celo pretepanjem naših odbornikov in to zaradi tega, ker se «zaščitniki» zavedajo, da so v manjšini. Nikoli ne pristanejo na glasovanje o kakšnem predlogu, ki ga stavi naš odbornik, temveč zaženejo takrat, ko bi bilo treba glasovati, vik in krik in seje je takrat konec Ker jim ni uspelo na rednih sejah uveljaviti svojega razbijaštva, so si izmislili posebno vrsto mahinacij. Sklicali so občni zbor mimo odbora prosvetnega društva. Prošnji za policijsko dovoljenje, katere ni podpisal niti predsednik, niti tajnik društva in ni bila opremljena z društvenim pečatom, so priložili neko novo začasno izkaznico. S tem naj bi bila odvzeta pravica prisostvovati občnemu zboru pravim članom društva, medtem ko bi o društvu lahko odločali le «ljubljenci» «zaščitnikov» ali kakor oni temu pravijo «vsa vas». Do danes se še nikjer na svetu ni dogajalo kaj takega, da bi o usodi nekega društva odločali nečlani. «Zaščitniki» pa si lastijo tudi to pravico in se za dosego tega poslužujejo vseh mogočnih zvijač in prevar. Toda malokdaj jim to uspe. Tudi pri nas jim ni, ker so jim resnični prosvetni delavci odločno povedali, da bodo o prosvetnem društvu odločali samo člani. Tako so bili «zaščitniki» primorani ukreniti nekaj drugega. Toda resnica je močnejša od zvijače, zato so se spet všteli. Na zadnji seji je bil zaradi bolezni odsoten neki naš tovariš. «Zaščitniki» so si zopet nekaj izmislili. To pot — so si mislili — se lahko pokažemo malo bolj popustljive. Postavili so predlog, da bi občnemu zboru prisostvovali člani društva iz leta 1945. Pri tem so računali, da bi jim sledilo mnogo takih članov, ki se po letu 1945 niso več brigali za prosvetno delo, posebno pa ne ker je to slovenska prosveta in so bili takrat vpisani v društvo le zaradi tedanjih razmer in okoliščin. Naši odborniki so vztrajali pri tem, naj bi občnemu zboru prisostvovali le člani iz leta 1947. Končno smo se zedinili in sprejeli njihov predlog, da se bo glasovalo tajno z listki, in sicer ali naj volijo člani iz leta 1945 ali oni iz leta 1947. Še vedno pa se niso čutili dovolj varne o izidu tega glasovanja. Zato so odločno vztrajali pri tem, da en član odbora, ki na policiji ni javljen kot odbornik, ne sme glasovati. Da ne bi nastal zaradi tega spet nov kamen spotike, smo pristali tudi na to, čeprav ima imenovani polno pravico glasovanja. Končno je vendarle prišlo do glasovanja. Kljub gotovosti, da bo izglasovan tisti predlog, ki je njim v prid, so morali doživeti razočaranje. Izid volitev je bil naslednji: za predlog da imajo vstop na občni zbor člani iz leta 1947 je glasovalo 8 odbornikov, za predlog, da prisostvujejo občnemu zboru člani iz leta 1945 pa je glasovalo le sedem odbornikov. Kaj napraviti? Ne bili bi «pravi» zaščitniki, če bi se sedaj tudi tega držali. Ko so videli, da se jim zvijača ni posrečila, so temu osporavali in izjavili, da to nič ne velja. Smeje so ugotavljali, da bi to bilo lahko veljavno le takrat, če bi pred glasovanjem zahtevali naši odborniki podpisano pismeno izjavo, da bodo oni priznali izid glasovanja. Takšna je torej možatost Vidalijevih «zaščitnikov». Toda prav v tem so se že večkrat razkrinkali in zato bodo prej kot slej doživeli usodo, ki jo taki ljudje zaslužijo — to je prezir in zaničevanje.

V NEDELJO 11. DECEMBRA OB 10. URI BO MATINEJA V KORIST «NOVOLETNE JELKE» V GLEDALIŠČU «FENICE» V TRSTU

SNEGULJČICA

Spisal: PAVEL GOLIA — Režiser: MILAN KOSIC
Scenograf: JOŽE CESAR

Osebe: *Sneguljčica - Neva Lipovčeva; Kraljica - Angelca Sancinova; Meglica - Tea Starčeva; Maršal - Ernest Zega; Poveljnik straže - Julij Guštin; Lovec - Srečko Košir; Vitez - Silvij Kobal; Paž - Elza D'Ambrosi; Frice, razbojnik - Božo Podkrajšek; Frace, razbojnik - Stane Raztresen; Čarobno ogledalo - Lelja Reharjeva; Dvorjanke - Zlata Rodoškova, Štefka Drolčeva, Ema Starčeva, Vera Remčeva; Prvi škrat - Elza Barbičeva; Drugi škrat - Graciela Stoka; Tretji škrat - Inko Starc; Četrti škrat - Majda Novak; Peti škrat - Neva Čok; Šesti škrat - Nora Jankovič; Sedmi škrat - Tatjana Uršič; Dvorjan - Anton Požar; Medvedek - Zorko Ščuka; Soloplesalka - Anica Zerjalova. - Dva medveda, pet zajčkov, štiri meglice.*

Plese naštudirala: Olga Gorjupova - Pesem škratov napisal: Božo Podkrajšek - Skomponiral: Karel Boštjančič - Kostumi: Sonja Mikuletič - Lasulje: Draga Pahor - Odrski mojster: Ferdo Kokošar - Šepetalka: Palma Novak - Inspicient: Julij Guštin - Razsvetljač: Vittoric Cattelani.

Prodaja vstopnic v petek in soboto pri potovalnem uradu «Adria-Express», ul. F. Severo 5 b, vsak dan od 8. do 12.30 ter od 16. do 18. in eno uro pred predstavo pri blagajni gledališča.

—«»—

Vsi tisti, ki so si rezervirali prostore za predstavo Sneguljčice v gledališču Fenice, naj dvignejo vstopnice najpozneje DANES 10. DECEMBRA DO 11 URE pri «ADRIA-EXPRESS». - Nedvignjene vstopnice bodo prodane ostalim interesentom.

Z razvojem turizma ne bodo krili primanjkljaja letnega proračuna za nabrežinsko občino

Novoizvoljeni župan se dobro drži Brovedanijeve prakse

Da je občinski svet za občino Devin-Nabrežina na zadnjem sestanku dne 21. t. m. odobril proračun za leto 1950 s primanjkljajem 12.221.333 lir, je v naši vasi in okolici vzbudilo mnogo komentarjev in splošno nezadovoljstvo. V zapisniku ustave občinske uprave je zapisano, da gre iz Devina in Sesljana v občinsko blagajno en milijon lir vseh davkov mesečno. Ljudem ne gre v glavo, kako to, da bomo pri taki vsoti imeli še primankljaj in da se bodo pri tako velikih dohodkih popravljale ulice v naši vasi z zemljo in s kamenjem. Pravijo, da se bo deficit kril v bodočih letih z razvojem turizma in da bi s tem upali na zboljšanje. To se nam zdi zelo smešno, ker če se turizem do sedaj ni razvil, se bo v bodoče še manj.

Pravijo, da bodo primanjkljaj krili iz zavezniškega fonda, vendar ne povedo, pod kakšnimi pogoji ga bodo dali. Ali se bo to opazilo pri davkih, ki so se v zadnjih časih znatno dvignili? Dobri občinski voditelji so za časa Avstrije posebno pazili, da občina ni zašla v dolgove in so to garantirali s svojim premoženjem. Jasno je, da tujim administratorjem v naši občini to ni mar.

Slovenci in Italijani naše kakor tudi okoliških vasi, se nestrpno sprašujejo, kdaj bomo zopet imeli županstvo v naši vasi kakor je bilo to pred fašistično dobo. Čas bi bil, da bi ga nam po tolikih letih zopet vrnili, ker je treba za vsako najmanjšo stvar hoditi tako daleč. Zlasti težavna je ta pot na županstvo za stare in bolehne ljudi ob slabem vremenu, zato se bomo v kratkem obrnili na vojaško upravo s prošnjo, da nam županstvo vrne.

Občinski svet je županov trud s 40.000 lirami mesečno dobro obdaril. To plačo bo dobival zato, da bo 16 slovenskim svetovalcem govoril v italijanščini, ker se bo tako seja prej končala.

Vižoveljci vedo povedati, da je g. župan pri njih izjavil, da ne bo nikogar poslušal, nego delal kakor je delal Brovedani. Prav tako vedo vsi povedati v vasi, kako je odgnal starčka, ki ga je prosil za delo.

Neki mladenič v naši vasi je bil že nešteto krat pri g. županu — tudi na njegov poziv — toda župan je vsakokrat našel drug izgovor, samo da je fantu delo odklonil. Zadnji izgovor je bil, da morajo delati samo družinski očetje, dočim imajo v naši vasi pri zimskem delu skoraj večino neporočenih in tujcev. Menda nam tako ne bo dolgo več brovedanil.

Dober plen vlomilcev

43-letni Amerikanec Corallo Samuele, ki stanuje v ul. Cologna 18 je včeraj prišel na glavno policijsko postajo in žalostno povedal, da so v prejšnji noči napravili obisk v njegovem stanovanju neznani vlomilci in odnesli: radio aparat, znamke, «Motor Roll», fotografski aparat Kodaks, moško obleko, vojaško obleko, suknjič rjave barve, nalivno pero in svinčnik ter kovčeg. Vse blago je vredno 400 tisoč lir.

Dva otroka tatiča

V četrtek ob 21 so poklicali v rikreatorij Sv. Alojzija v ul. Biasoletto agente civilne policije, ker se je tam dogodila tatvina. Košarkarski sodnik 28-letni Raino Ramolo iz ul. Gambini 12 je tisti dan ob 18.45 sodil neko tekmo v košarki. Pri tem je seveda odložil svoj suknjič, v katerem je imel denarnico z 18 tisoč lirami in dokumenti. Mislimo si lahko, kako presenečen je bil, ko je po tekmi oblekel suknjič in opazil, da v žepu ni več denarnice. Tatvino je takoj prijavil direktorju rikreatorija Mauru Luigiju iz ul. Cologna 70, ki je po kratki preiskavi med dečki ugotovil, da sta denarnico ukradla 9letna Flavio C. in Lucio C. Denarnico z osebnimi dokumenti sta odvrgla, denar pa sta si razdelila. Pri njiju so našli še 18 tisoč lir razdeljenih na 6 tisoč in 6500 lir, kam pa je izginil ostanek do 18 tisoč pa je ostala še uganka. Rainu Ramolu je dano na ljubo, da dečka prijavi oblastem ali pa ne.

Seja conskega upravnega odbora

Conski upravni odbor je na svoji zadnji seji v glavnem razpravljal o apliciranju družinskega davka v [illegible] občinah namesto d[illegible] na najemnino, služinčad itd.

Po navodilih upravnega odbora je lahko za dohodke, ki izvirajo iz uradniškega ali delavskega dela obdavčenje zmanjšano za 60%. Za dohodke, ki pa izvirajo iz plač ali nagrad pa za 25%. Posebno za občino Trst je predsedstvo cone določilo, da je treba pričeti z obdavčevanjem minima 100.000 lir po 0.50% postopoma do maksimalnega obdavčenja 12% za 3 milijone lir letno. Nato je predsedstvo cone določilo tabelo za družinski davek.

Nadalje je upravni odbor odobril tržaški občini 19 milijonov lir za napeljavo javne cestne razsvetljave, predvsem v conah, ki je še nimajo ali so slabo razsvetljene. Potem je odobril odločitev dolinske občine, ki je odstopila šolskim oblastem neko občinsko poslopje za ustanovitev otroškega zavetišča in sicer za dobo enega leta. Prav tako je odobril nagrado, ki jo je dala pokrajina dvema uradnikoma psihiatrične bolnišnice. Odobril je tudi odločitev pokrajine, ki je dovolila podjetju TELVE, da napelje telefonski podzemeljski kabel od podjetja Aquile do Milj. Končno je upravni odbor odobril tudi nagrado za župana in za svetovalce kot odškodnino za čas, ki ga izgubijo na sejah.

Nesrečna vožnja s kolesom

Včeraj se je 22-letni Pieteršič Adriano iz ul. Pondares 5 odpravil kot vsak dan na delo. Ko pa se je včeraj peljal s kolesom po Senenem trgu je iz neznanega vzroka raz njega tako nesrečno padel, da se je pri padcu verjetno zlomil čelno kost nad desnim očesom ter huje poškodoval nos. To pa še ni bilo dovolj, ker je dobil tudi možganski pretres. Zdravniki so ugotovili, da se bo moral zdraviti 20 dni, seveda če ne bodo nastopile komplikacije.

Iz zavetišča je izginila

V zavetišču v Boljuncu je našla svoj dom tudi 68-letna Zafar Marija. Ker pa je starka pred 20 dnevi iz zavetišča neznano kam izginila, se sedaj za njeno usodo zanima civilna policija, da bi ugotovila kaj se je z njo zgodilo.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Sobota 10. decembra
Lav. B. M., Dražič

Sonce vzide ob 7.35, zatone ob 16.20. Dolžina dneva 8.35. Luna vzide ob 21.04, zatone ob 11.35.

Jutri nedelja 11. decembra
Damas, Gojica

SPOMINSKI DNEVI

1853 se je rodil ruski kristalograf E. S. Fedorov.

ENOTNI SINDIKATI

ZVEZA PROSVETNIH DELAVCEV ES se pridružuje današnji protestni stavki državnih uslužbencev, ki so v borbi za zboljšanje svojega gmotnega položaja.

Pozivamo vse člane, da se stavke polnoštevilno udeleže.

PROSVETNA DRUŠTVA

Pevsko društvo «Tržaški zvon». Opozarjamo vse pevce in pevke, da se gotovo udeleže pevske vaje v ponedeljek zaradi nastopa na prireditvi za novoletno jelko.

URADNE OBJAVE

Za promet zaprta cesta. Občina sporoča, da bo od 10. t. m. zaprta za promet ul. Ratto della Pileria zaradi polaganja cevi za plin do zaključka del.

Občni zbor prosvetnega društva S. Jenko

Slovensko prosvetno društvo «S. Jenko» bo imelo svoj redni občni zbor v torek 13. decembra t. l. ob 20.30 v ul. R. Manna 29 s sledečim dnevnim redom: 1.) Otvoritev; 2.) poročila: a) tajnika, b) blagajnika; 3.) poročilo nadzornega odbora; 4.) volitve; 5.) razno.

Danes ob 17 bo v dvorani «Društva za umetnost in kulturo» svečano razdeljevanje nakazil za blago raznim podpornim društvom v Trstu.

Obvestilo pionirjem za telovadne vaje

Redne telovadne vaje za prvomajski nastop so za pionirje vsak ponedeljek, sredo in petek od 14. do 16. ure v dvorani na stadionu «Prvi maj» pri sv. Ivanu.

Pionirji iz Šempolaja

Obiščite lutkovno predstavo, ki jo priredi Prosvetno društvo «Zarja v svobodi» v nedeljo 11. decembra ob 5. uri popoldne v Šempolaju v korist novoletne jelke. Pridite mali in odrasli, ker bo mnogo veselja in smeha.

Na nogometno tekmo v Firence!

Odhod bo danes 10. t. m. ob 20. uri z AVTOBUSOM izpred potovalnega urada ADRIA-EXPRESS, ul. F. Severo 5 b.

PEVSKI ZBOR VELESILA V SKEDNJU

Zaradi odsotnosti pevovodje danes pevske vaje ne bo. Prihodnja bo kakor običajno v ponedeljek.

V nedeljo na Prosek!

Prosvetno društvo iz Barkovelj bo gostovalo jutri, v nedeljo 11. t. m. na Proseku. Nastopili bodo pevski zbor, dramska družina, pevski duet in pionirji. Iz prijaznosti bo sodelovala tudi barkovljanska godba, ki bo po prireditvi igrala tudi pri plesu. Prireditev se bo pričela točno ob 5. uri popoldne.

Priporočamo vsem tržaškim izletnikom, kakor tudi Prosečanom in Kontovelčanom, da se udeleže te kulturne prireditve, da tako podprejo moralno in gmotno delo prosvetnega društva iz Barkovelj.

Gozdno prostovoljno delo PDT
Odhod v nedeljo ob 5.30

Vsem tovarišem planincem, ki se bodo v nedeljo udeležili gozdnega prostovoljnega dela javljamo, da odpotujemo v nedeljo zjutraj točno ob 5.30 z običajnim prevoznim sredstvom ob začetku ul. F. Severo.

Prosimo, točnost!

ODBOR PDT

Nočna služba lekarn

De Leitenburg, trg Sv. Ivana 5, tel. 6924; dr. Praxmarer, trg Unità 4, tel. 5478; Prendini, ul. T. Vecelio 24, tel. 90-180; Sponza, ul. Montorsino 9 (Rojan), tel. 29.690; Harabaglia v Barkovljah, tel. 5728 in Nicoli v Skednju, tel. 93-245 imata stalno nočno službo.

TRŽAŠKA BORZA

Zlati šterling 8400, papirnati šterling 1550, telegrafski dolar 668, dolar 660, švicarski frank 155, 100 francoskih frankov 162, avstrijski šiling 22, zlato 990.

ROJSTVA SMRTI IN POROKE

Dne 9. decembra 1949 se je v Trstu rodilo 10 otrok, umrlo je 14 oseb, porok pa je bilo 5.

Cerkvene poroke: narednik ameriške vojske Mc Cune Earl in gospodinja Bette Ines, uradnik Mc Evoy William in uradnica Trevisani Adele, mehanik Hecht Claude in gospodinja Pizzolitto Maria, narednik ameriške vojske Alvarez William R. in gospodinja Zoballi Maria.

Umrli so: 78-letna Loss Maria; 72-letna Marin Giuseppina, por. Corazza; 66-letni Civran Roberto; 8-letna Bradac Antonia, por. Biekar; 63-letna Zamparo Maria; 64-letni Opera Bruno; 54-letni Antonaz Nicolò; 58-letna Rigo Maria, vd. Vecchiet; 43-letni Sancin Anton; 1-letna Altea Emilia, por. Vivani; 46-letna Slaico Giorgina, por. Sillani, 66-letni Petrčič Ivan; 65-letni Simonič Karel; 70-letni Veselica Jožef.

RADIO JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 240 m ali 1250 kc)

SOBOTA 10. 12. 1949

6.30: Jutranja glasba. 6.45: Poročila v ital. in objava sporeda. 7.00: Napoved časa - poročila v slov. in objava sporeda. 7.15: Jutranja glasba. 12.00: Opoldanski koncert, Mozart: klavirski koncert v d-molu. 12.45: Zabavna glasba. 12.45: Poročila v ital. in objava sporeda. 13.00: Napoved časa - poročila v slov. in objava sporeda. 13.15: Narodne pesmi. 13.45: Gospodarski pregled v ital. 14.00: Igra mali orkester radia Ljubljana. 14.30: Pregled tiska in poročila v ital. 14.45: Pregled tiska in poročila v slov. 17.30: Filmska glasba. 18.00: Borodinov godalni kvartet v D-duru - nato lahka glasba. 18.30: Pionirska ura v ital. 19.00: Romance. 19.15: Poročila v ital. 19.30: Napoved časa - poročila v slov. 19.45: Samospevi Josipa Pavčiča. 20.00: Poročila v hrvaščini. 20.15: Veder večerni spored. 21.30: Igra zabavni orkester. 22.00: Večerni koncert. 22.30: Plesna glasba. 23.00: Zadnja poročila v ital. 23.05: Zadnja poročila v slov. 23.10: Objava sporeda. 23.15: Uspavanke. 23.30: Zaključek oddaje.

KINO

Verdi. 20.00: «Tristan in Izolda», Richard Wagner.
Rossetti. 16.00: «Veliki borec».
Excelsior. 16.00: «Uporna nevesta», Van Johnson in June Allyson.
Fenice. 16.30: «Onkraj obzorja», Doroty Lamour, Richard Doning.
Filodrammatico. 16.00: «Gospa s hermelinom», B. Grable.
Adua. 15.00: «Bostonski zločinec».
Alabarda. 15.00: «Prehod proti severovzhodu», Spencer Tracy.
Armonia. 15.30: «Kri na luni», Robert Mitchum.
Azzurro. 16.00: «Ledina smrti», R. Cameron.
Belvedere. 16.00: «Pismo ob zori», J. Sernas.
Garibaldi. 14.30: «Cilj Tokio», G. Grant.
Ideale. 15.30: «Blazna ženska», Gene Tierney.
Impero. 15.00: «Slaba ženska», M. Felix.
Italia. 16.00: «Moževa opravila», F. Tone.
Kino ob morju. 15.30: «Otroci Pratra».
Marconi. 15.30: «Tako sem zmagal v vojni», D. Kaye.
Massimo. 16.00: «Hudičeva glaba», Michey Rooney.
Novo Cine. 15.30: «Zvezi nad Berlinom», Alan Ladd.
Odeon. 15.00: «Čarovnik iz Oza», Barvani film.
Radio. 15.30: «Mnogo sanj na cesti».
Savona. 15.00: «Ob tvojem povratku».
Venezia. «Bagdadski tat».
Viale. 15.00: «Potepuh na francoskem dvoru».
Vittoria. 16.00: «St. 13 ne odgovori», J. Cagney.
Vittorio Veneto. 15.30: «60 ljubavnih pisem», W. Holden.
Kino v Nabrežini. Danes in jutri: «Pilot Joe».

Dedek Mraz

ki je prinesel lani prvič

novoletno jelko

je že naznanil svoj prihod. Skrbite za darila, ki jih bo pripeljal s seboj. Čim več jih mora biti in taka, da bodo imeli otroci koristi od njih.

Darujte, da bo Dedek Mraz lahko ugodil njihovim potrebam!

Sneguljčica

Rezervirane vstopnice pri Adria-Espres za jutrišnjo predstavo «Sneguljčice» dvignite danes do 11. ure.

Po tej uri bodo nedvignjene vstopnice prodane.

Zelo uspela lutkovna igra v dvorani društva «Oton Župančič»

Ne moremo opisati veselja, s katerim so otroci III. okraja sprejeli vest, da bodo tudi oni deležni lutkovne predstave, ki jih bo razvedrila pa tudi marsikaj dobrega naučila. Lutkovna predstava, ki se je vršila v četrtek ob 11 v dvorani prosvetnega društva «Oton Župančič», je privabila toliko otrok, pa tudi odraslih, da je bila dvorana napolnjena še pred pričetkom tako dolgo zaželene predstave. Naši otroci so z zanimanjem sledili dogajanju na majhnem odru ter se navduševali nad doživljaji majhnih lesenih lutk, ki so na odru zaživele ter ustvarile iluzijo, da so resnično živa bitja.

Vsem navzočim, celo odraslim je čas tako hitro potekel, da so se le s težkim srcem ločili od lutk, v upanju, da jih bo lutkovno gledališče v kratkem ponovno obiskalo. Uspeh te prve lutkovne predstave v prostorih novoustanovljenega prosvetnega društva «Oton Župančič» nam je dokaz, da si takih prireditev naši najmlajši zelo želе ter da bi bili zadovoljni, če bi lahko v kratkem ponovno prisostvovali predstavi, ki jih je navdušila in zadovoljila.

Po končani predstavi so navzoči nabrali tudi vsoto denarja za novoletno jelko ter s tem prispevali, da bo ta otroški praznik čim lepše uspel ter osrečil vse naše najmlajše.

Aretacija tata, ki je kradel priprave za avtomatično zapiranje vrat

Včeraj ob 15.15 je neka gospa opazila v ul. Ponzianino neznanca, ki je ravno zapuščal hišo št. 13. Pri njej je neznanec vzbudil pozornost zaradi tega, ker so že večkrat tukajšnji časopisi pisali o neznanem tatu aparatov za avtomatično zapiranje vrat. Ker je neznanec držal tak aparat v rokah, je takoj poklicala dva agenta civilne policije, ki sta takrat šla slučajno mimo. Agenta sta neznanca takoj aretirala in ga odpeljala na policijo, kjer so ugotovili, da se piše Jurišević Karlo in da spi v javnih prenočiščih v ul. Gasparo Gozzi 5 Jurišević je priznal tatvino včerajšnjega dne, kakor tudi da je že štiri ali petkrat prej ukradel take aparate v različnih hišah v Trstu.

IZMISLILA SI JE ROPARSKI NAPAD

da bi si prilastila 5000 lir in zlato verižico

Zadnje čase je mesto k sreči živelo brez roparskih napadov. Zadnji je bil oni, pri katerem so roparji, ki so že dobili zasluženo kazen, ubili zlatarja Vouka. Včeraj popoldne pa ves Trst zopet govoril o novem roparskem napadu, o katerem so prinesle odširno poročilo «Ultime notizie». Roparski napad pa naj bi se dogodil takole. Ko je mlekarica družine, ki stanuje v ul. Candele 2, prinesla okrog 10 dopoldne mleko, je zastonj trkala na vrata. Ker ji ni nihče prišel odpret, je odprla vrata. Pred njenimi očmi se je nudil strašen pogled. Na naslanjaču je ležala nezavestna 19 letna Lucia Romano, ki je imela z vrvjo povito telo in rdeč robec v ustih. Na prestrašeno kričanje mlekarice so prihiteli nekateri stanovalci iste hiše. S skupnimi močmi so spravili k zavesti 19 letno Lucio, ki je pričela, pripovedovati, kako sta okrog 9, ko je bila njena mama odsotna, vdrla v stanovanje dva mladeniča, ki sta jo zvezala, nakar sta iz nekega kovčega vzela 5 tisoč lir in zlato verižico. Ni pozabila tudi povedati, da sta roparja pozabila pregledati omaro, v kateri je bilo več zlatih prstanov.

Toliko o roparskem napadu po Lucinem pripovedovanju, sedaj pa še o istem napadu po policijskem poročilu. Ko so agenti civilne policije pričeli stvar preiskovati, so v svoji preiskavi najprej povabili Lucio na policijo, kjer naj bi še enkrat opisala ves dogodek. Med pripovedovanjem pa je Lucia zaprosila, da bi odšla na stranišče. Na tej poti jo je spremil neki agent, ki je opazil, kako je Lucia skušala odvreči zlato verižico. Pri Luci so zato takoj naredili telesno preiskavo in našli pri njej še 4750 lir. Lucia je takoj priznala, da si je roparski napad izmislila, ker bi rada prišla do denarja. Povedala je tudi, da je za 250 lir, t. j. vsoto, ki manjka do 5 tisoč, kupila bombončkov. Tako se je roparski napad izblinil v nič. Lucia pa je ostala do nadaljnjega na policiji.

Darujte za novoletno jelko!

Okradli so ga v pijanosti

Včeraj je imel Živic Ladislav svoj posebni praznik, ker ga je ves dan počasi srkal. Ko je tako hodil s svojim kolesom v rokah od gostilne do gostilne na kozarček belega ali črnega, je okrog polnoči privandral v ul. Crossada, kjer so mu neznanci izmaknili kolo in uro v skupni vrednosti 60 tisoč lir.

Vknjigarni Štoka je naprodaj „slovenska risanka"

Gotovo je, da vzame šolski otrok in dijak raje v roke zvezek ali risanko, če sta lepo opremljena. Na to je gotovo mislilo založništvo knjigarne Stoka, ko je izdalo lično risanko, ki je v poplavi te vrste šolskih potrebščin, ki so čestokrat zelo neokusne, prava izjema. Lahko bi jo pa imenovali «slovenska risanka». Na nevsiljiv način namreč seznanja mladega risarja z vrhovi slovenske slikarske umetnosti. Na prvi strani platnic so v vogalih upodobeni slikarji Josip Tominc, Janez Šubic, Ivan Grohar in Rihard Jakopič. Na četrti strani platnic pa so kratki podatki o upodobljenih slikarjih. Tukaj bi lahko pripomnili, da bi se založniški stroški skoraj ne povečali, če bi bil še za Šubi[illegible] in Groharja dostavljen vsaj po en stavek. Pri morebitnem ponatisu založnik tega ne sme opustiti.

Kljub tej pomanjkljivosti pa slovenskim učencem in dijakom toplo priporočamo to risanko, ki si jo lahko nabavijo v knjigarni Štoka, ulica Milano št. 1.

Včeraj nas je nenadoma zapustil v starosti 65 let naš dragi

Karel Simonič

trgovec.

Pogreb bo danes v soboto 10. t. m. ob 15 izpred hiše žalosti, Opčine, Narodna ul. štev. 39.

Opčine, Trst, Sv. Križ, Ajdovščina 10. XII. 1949.

Žalujoča DRUŽINA in sorodniki.

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301a - I.; - TEL. 70

V borbo proti nepismenosti in nerazgledanosti
da odpravimo žalostno dediščino fašizma

Ni ga človeka v našem okrožju, ki se ne bi spominjal trdega zatiranja našega jezika in kulture za časa fašizma. Globoki so sledovi, ki jih je zapustil med našim ljudstvom na podeželju in v mestih. Takoj moramo ugotoviti eno: Prav te dni smo imeli priložnost slišati mlado, mogoče 13 let staro tovarišico iz Sičol, ki je izjavila: «Jaz sem Slovenka, toda ne znam svojega jezika!» Nam je izjavila v italijanskem jeziku.

Temu se ne moremo čuditi, če poznamo vse raznarodovalne metode ki jih je uporabljal fašizem, od klofutanja pa do največjega terorizirarja in zapiranja naših ljudi.

Je pa danes nekaj drugega, bilo potrebno, da bi se zavedali vsi. S tem da smo si priborili svobodo in ljudsko oblast, smo istočasno pridobili tudi pravico do izražanja, šolanja in učenja v svojem jeziku. Če se nekateri premalo zavedajo, Ljudska oblast je v tem pomagala vsem: Slovencem, Italijanom in Hrvatom. Poskrbela je za gradnjo novih šol, poskrbela za učitelje, učne pomočke in ostalo. Prav tako je podprla ustanavljanje prosvetnih društev, in to prav tako za vse tri narodnosti. Poleg tega je omogočila vsem tistim, ki nosijo na sebi sledove fašističnega kulturnega zatiranja nepismenost in nepoznanje lastnega jezika, da lahko obiskujejo večerne tečaje za nepismene in tečaje za širšo izobrazbo in razgledanost. Naši učitelji, ki so ljudski učitelji, so rade volje prevzeli poučevanje na teh večernih tečajih, o katerih je naš namen nekaj spregovoriti.

Do sedaj je v koprskem okraju začelo delovati 26 tečajev za nepismene, katere pa obiskuje samo 165 nepismenih. Pri tem se vprašamo: Ali smo res že toliko dosegli v zadnjih petih letih, da je ostalo od fašističnega kulturnega divjanja samo še 165 nepismenih pri več kot 50.000 ljudeh?! Lahko bi bili zadovoljni, če bi bilo to res. Pa ni! Iz poročil našega učiteljstva vidimo, da je število nepismenih po naših vaseh in v obalnih središčih še precej visoko. Napačno bi bilo to skrivati iz nekakega neutemeljenega sramovanja. Nasprotno. Naša dolžnost je povedati svetu, kaj je napravil fašizem v naših krajih, da bo svet vedel in da bomo tudi mi sami vedeli in znali še bolj ceniti pridobljeno svobodo in ljudsko oblast.

Eden najboljših večernih tečajev je v Centurju, kjer hodi okolo 25 nepismenih, temu sledi Gažon, kjer obiskuje od 45 nepismenih 26 tovarišev večerni tečaj. Nekaj podobnega je v Loparju (Sv. Anton), kjer je 11 obiskovalcev, ki so že v kratkem času precej napredovali. V Kortah obiskuje tečaj 11 ljudi, nepismenih pa je 26.

Malo bolj kritično moramo povedati o nekaterih drugih vaseh, kjer je obisk teh tečajev zelo slab. Tako obiskuje v Padni tečaj za nepismene samo 5 ljudi, medtem ko je v vasi 33 nepismenih, v Novi vasi obiskujejo tečaj samo 3 ljudje, čeprav imajo 25 nepismenih, v Maliji je 20 nepismenih, tečaj pa posečajo samo trije. Še slabše je pri Sv. Petru, kjer je 51 nepismenih in hodita samo dva na tečaj.

To so vsaj delni uspehi. Kaj naj rečemo o takih vaseh, kot je Vanganel, ki ima 15 nepismenih, toda nobeden ne obiskuje tečaja, in prav tako Sv. Anton ter še več drugih?!

Potrebno je, da pri tem preide v meso in v kri vsem našim aktivistom, vsem članom antifašistične mladine, vsem ženam in materam beseda in obveza: *Borba proti nepismenosti in nerazgledanosti na vsakem koraku, v vsakem pogovoru, v vsaki hiši, v vsaki vasi, v vsaki tovarni. Borba proti tej žalostni dediščini fašizma.*

Posebno bi to morala občutiti naša mladina in naše matere. Ne sramovati se zaradi tega, ker ne znajo pisati, ampak — *sramovati bi se moral vsak mladinec, vsaka žena, vsaka mati, da že danes ne izkoristi prilike in se tega nauči!*

Tudi tu velja tista lepa borbena in revolucionarna partizanska pesem «Na juriš!». Naj nas vse prav tako navduši pri tem delu, kot nas je navduševala za časa oborožene borbe.

Da, mladina, žene, matere in možje: na juriš v tečaje za nepismene in za širšo izobrazbo. Na juriš še na te zadnje fašistične bunkerje, ki škodujejo naši gradnji in razvoju. Na juriš s svinčnikom in papirjem v tiste nove šole, katere je ljudska oblast zgradila, *da bo posvetila v temo, ki je zagrinjala vašo Istro pod fašizmom dolgih 25 let!* Na juriš, da bodo vsi naši stari in novi sovražniki videli našo odločno voljo, da bodo občutili tudi našo kulturno moč in morali tudi sami sebi priznati, da smo in kako smo.

Na svojem smo in se nimamo nikogar bati. Na nas je odgovornost našega boljšega življenja in še večjega napredka. Dobro vemo, da bi nam naši nasprotniki radi ustavili ta razvoj. Pred tem ne smemo in ne moremo zakrivati oči. Oni morajo tako delati pred naraščajočo silo in pritiskom delavskih množic. Naša naloga je, da delamo in se vsestransko gradimo.

Koliko bolj koristno bi bilo, če bi po vaseh videli mladino in tudi starejše, ki bi s takim navdušenjem šli na večerne tečaje, kot da zapravljajo čas pri igranju kart po gostilnah. To je prav tako ostanek iz časov fašizma, ko je ta hotel iz naših ljudi napraviti istrske osle, ki ne bi znali drugega, kot vleči svoj tovor in po njihovo pozdravljati: i—a, i—a.

Na II. kongresu KP STO-ja je bila sprejeta v sklepni resoluciji v 3. točki pod črko a) tudi naslednja obveza: Še nadalje razviti in dvigniti na višino slovensko in hrvatsko šolstvo ter tako izbrisati težke posledice 25-letnega nacionalnega zatiranja po fašistični Italiji.

To je tista točka, ki obvezuje vsakega poštenega demokrata v okrožju, da pomaga in sodeluje pri odpravljanju teh posledic. Najbolj pa so pri tem obvezni tisti, ki nosijo te posledice na sebi. Z dobro in odločno voljo se da veliko doseči.

K vprašanju se bomo še povrnili v eni izmed prihodnjih številk našega lista.

Padna

Roke imajo k sebi obrnjene

Ko imamo te dni polno dela z obiranjem oljk, slišimo tudi nekatere posameznike, ki «kritizirajo» delo naše ljudske oblasti. Tako je Lovrečič Andrej (št. 55) govoril po vasi, da bi morale naše komisije tako delati kot nekdaj pod Italijo, ko so kmetu, ki je imel 150 litrov olja zapisale le 50 litrov.

No, mi bi temu Lovrečiču povedali, da se zelo moti, če misli, da bo ljudska oblast taka kot bi on rad.

Prav tako je z oljem, ki veliko prispeva k preskrbi z maščobami. Tu je potrebno, da ljudska oblast napravi tako, da tisti, ki dela v tovarni ne bo trpel pomanjkanja, ker skrbi za delavca na polju. Če misli Lovrečič, da bi bilo prav tako, kot je delala fašistična oblast, naj to kar misli. Saj se lahko tako napravi, da kolikor bo pomagal, toliko bo Lovrečič tudi dobil. Prav tako to za tistega, ki je, ne vemo zakaj, peljal skozi vas voz oljkovih vej, polnih sadežev, da jih je bilo še na cesti polno. Na take ljudi bomo pokazali s prstom in jim povedali kaj so. Mi vsi smo se borili za našo, dobro in pošteno ljudsko oblast, ki bo skrbela, da bo dobro za delovno ljudstvo in ne za špekulante. Tej ljudski oblasti bomo pomagali, da se bo še bolj utrdila. Lovrečič in njemu podobni pa naj si to dobro zapomnijo.

Nogometne tekme v nedeljo 11. decembra

Skupina A za koprski okraj:
Arrigoni B - Aurora B
(na igrišču v Izoli ob 14.00)
Piran B - Sv. Jernej
(na igrišču v Piranu ob 12.30)
Partizan - Olimpija.
(igrišče v Kopru od 10.00)
Meduza B - Portorož,
(igrišče v Kopru ob 12.30)
Adrija - Strunjan
(igrišče v Izoli ob 10.00)
Rdeča zvezda ima počitek.

Skupina B za bujski okraj:
Materada - Dajla
(igrišče v Materadi ob 14.00)
Umag - Nova vas
(igrišče v Umagu 12.30)
Savudrija - Buje
(igrišče v Savudriji ob 14.00)
Novi grad - Seget
(igrišče v N. gradu ob 14.00)
Vilania - Brtonigla
(igrišče v Vilaniji ob 14.00)

Za praznik naših otrok

Jutri, v nedeljo 11. decembra bodo vsi krajevni odbori za otroško novoletno jelko izvedli po vaseh in mestih nabiralno akcijo. Pri tej priliki bodo nabirali tako prispevke v živilih, blagu kot tudi v denarju.

Glede na to prosimo in pozivamo vse ljudstvo, naj se oddolži, čeprav na še tako neznaten način s primernim darom za naše malčke. Vsakdo od nas naj se zaveda, da imamo nad 7.500 otrok v starosti od 3. do 14. leta, katere želimo obdariti. Nobeden od njih ne sme ostati praznih rok, saj bo ta dan njihov največji praznik. Naša moralna dolžnost bodi, da pripomoremo po svojih močeh, da uspe ta dan čim lepše, zavedajoč se, da je ravno mladina tista, v katero polagamo vselej ves up za bodoči napredek narodov.

Nekatere vasi že pridno zbirajo prispevke. Tako so nabrali v mali vasici Glemu 467 dinarjev v gotovini in precej živeža. Marezige so že danes prišle do zbirke v znesku 2.330 din. in Socerb nekaj nad 1.000 din.

Naj ne bo med nami nikogar, ki bi odklonil prispevek za otroško novoletno jelko.

Ankaran

Dovolj je dela z reševanjem koristnih vprašanj

Potrebno je, da spregovorimo danes o enem vprašanju, in da spregovorimo kritično.

Delo naših organizacij ni živo kot bi moralo biti. Tu je vzrok premajhna razgledanost nekaterih članov množičnih organizacij, ki se zelo zanimajo za lov, svojih dolžnosti kot člani množičnih organizacij pa se veliko premalo zavedajo. Moramo tudi povedati, da se v «Ospiciu» večkrat pleše in je na plesu vse polno mladine. Tu so tudi nekateri iz Kopra, ki bi z večjo povezavo lahko dali pobudo za kako kulturno prireditev. Ta bi veliko več dobrega vtisa zapustilo med ljudmi, kot pa ples, za kar je preje predvsem skrbela «2000-letna fašistična kultura».

Samo poglejmo na drugo stran kulturnega stanja. Imamo tečaj za nepismene, katerega obiskuje samo pet tovarišev, v resnici pa jih imamo veliko več. Kako bolj koristno bi bilo, če bi rajši prišli v šolo, kot pa da gredo na ples.

Prav tako bi morala bolj živo delati krajevna ZPP. Na sestanke prihaja komaj polovica članov.

Postavlja se pred vse vprašanje večje povezave med vsemi množičnimi organizacijami. Več preučevanja vseh vprašanj od študija, čitanja, kulturnega udejstvovanja, zadružništva, gospodarstva in vseh drugih, ker jih poznamo, ker so naša.

Vsa ta vprašanja moremo in moramo sami reševati, ker imamo za to dovolj zmožnosti. To je tudi naša dolžnost, ker smo člani tiste bratske organizacije, ki je zrasla v borbi za osvoboditev iz suženjstva in za iztrganje oblasti iz rok naših izkoriščevalcev.

Se to moramo povedati, da smo obiranje oljk že skoro dokončali. Letina je bila dobra in so bila nekatera drevesa kar preobložena.

MLADINSKA ORGANIZACIJA na učiteljišču v Portorožu
priredi v nedeljo dne 11. decembra 1949. ob 15.30 v Ljudskem domu v Portorožu F. S. Finžgarjevo dramo: «RAZVALINA ŽIVLJENJA»

Proslava umetniškega jubileja Angele Rakarjeve v Kopru

„Donosna služba" Ostrovskega v obnovljenem gledališču

Po vseh krajih, koder gostuje naše Slovensko narodno gledališče z Ostrovskega komedijo «Donosna služba», prireja občinstvo manjše ali večje počastitve 40-letnice umetniškega dela povsod priljubljene gledališke igralke Angele Rakarjeve. Posebno slovesen značaj je zavzela taka počastitev pri sinočnji predstavi v Kopru, kjer je naša slavljenka doživela tako rekoč ponovitev proslave svojega jubileja v Trstu.

V dvorani, ki je bila prenapolnjena, je vladalo slavnostno razpoloženje. Videli smo predstavnike armade in ljudske oblasti s tov. Julijem Beltramom na čelu, dalje sekretarja KP STO-ja tov. Branka Babiča, prosvetarje in goste iz Ljubljane. Potek igre je bil še bolj strnjen kot pri premieri. Posamezni igralci in igralke so svoje vloge še izpopolnili in podrobneje izdelali. Dovolj velik, zlasti dovolj globok oder je nudil igralcem večje možnosti gibanja in razmaha ter je tudi dvignil učinkovitost scene. Angela Rakarjeva je žela, takoj ko se je pokazala na odru, dolgotrajen aplavz.

Po končani predstavi se je ob dolgotrajnem ploskanju ponovno odprl oder, na katerem so se zbrali okrog jubilantke Angele Rakarjeve člani tržaškega gledališča in gostje iz ljubljanske Drame ter predstavniki prosvetnih in množičnih organizacij iz jugoslovanske cone STO-ja. Prvi je spregovoril v imenu ministrstva za prosveto LR Slovenije in v imenu uprave gledališča v Ljubljani dr. Bratko Kreft, ki je v lepem govoru čestital jubilantki. Znani pisatelj in dramaturg ljubljanske Drame je zlasti poudaril dolgoletno in zvesto službo Angele Rakarjeve slovenskemu gledališču, ki se kljub svojim letom ni strašila pohiteti takoj po osvoboditvi v Trst, da ponese s svojimi igralskimi tovariši med toliko let zatirano slovensko ljudstvo na Tržaškem ozemlju slovensko besedo in slovensko odrsko umetnost. Jubilantki je izročil za njene zasluge v dolgotrajni zvesti službi slovenskemu odru prekrasen zlat venec. S prisrčnimi besedami je za dr. Kreftom čestital jubilantki predstavnik podzveze SHPZ v Kopru ter ji izročil razkošen venec. Z izbranimi besedami sta nato čestitala Angeli Rakarjevi njena dolgoletna gledališka tovariša iz Ljubljane Stane Sever in Mira Danilova. Šopke so poklonile jubilantki predstavnice AFŽ in drugih množičnih organizacij. Jubilantka je prejela tudi številna druga darila in polno cvetja.

Angela Rakarjeva se je skušala zahvaliti občinstvu in vsem, ki so ji čestitali. Toda ko se je obrnila do svojih dolgoletnih sodelavcev v ljubljanski Drami ter omenila svojo rodno belo Ljubljano, se ji je od ganotja pretrgala beseda in se je nato z nemo, a zato tem bolj zgovorno kretnjo zahvaljevala občinstvu.

Po večerji so domačini priredili v počastitev Angele Rakarjeve banket, ki so se ga udeležil poleg jubilantke in njenih tržaških tovarišev predstavniki oblasti in prosvetnega življenja v Kopru, kakor tudi vsi dragi gostje iz Ljubljane.

Vl. B.

Semedela

Zanimanje za ustanovitev obdelovalne zadruge

Zadnje čase je tudi v našem kraju oživelo zanimanje za ustanovitev obdelovalne zadruge. Sliši se, da je šest kmetov izrazilo željo, da bi položili temelje tej delovni skupnosti. V najkrajšem času bodo sklicali sestanek in se o tem obširno pogovorili. Vemo, da bo to prav za nas in da bo od nas odvisno, če bomo šli po poti zadružnega gospodarstva.

Obroki zajamčene preskrbe za mesec december 1949

Na podlagi pravilnika o uredbi in načinu uporabljanja živilskih potrošniških nakaznic, potrošniki lahko kupujejo na odrezke za žitne izdelke na sledeči način:

1. Na odrezke z označbo «I»: a) kruh iz enotne moke, b) kruh iz bele moke, c) enotno moko, č) belo moko.

2. Na odrezke z označbo «II»: a) vse predmete navedene pod točko «I» a do d, dalje b) testenine in c) pšenični zdrob.

3. Na odrezke z označbo «III»: a) koruzne izdelke (koruzni zdrob ali moko).

Vse pravkar navedene predmete kupujejo potrošniki tako, da oddajo pri nakupu pšeničnih ali koruznih izdelkov določeno število odrezkov in sicer:

a) za 1 kg kruha iz enotne moke	8 odrezkov
b) za 1 kg kruha iz bele moke	12 odrezkov
c) za 1 kg enotne moke	11 odrezkov
č) za 1 kg bele moke	15 odrezkov
d) za 1 kg pšeničnega zdroba	15 odrezkov
e) za 1 kg testenin	16 odrezkov
f) za 1 kg koruzne moke	11 odrezkov (III)
g) za 1 kg koruznega zdroba	13 odrezkov (III)

Prodajalne kruha, moke in ostalih izdelkov iz moke morajo v svojih prostorih izobesiti tablico, iz katere je razvidno, katera vrsta izdelkov in koliko odrezkov se odreže za 1 kg posameznega predmeta. Ta tablica mora biti izobešena na vidnem mestu.

Poleg tega dobijo potrošniki na nakaznico R-1, in sicer na odrezek 101-102, 103-104 maščob … gr, na odrezek 141-142 sladkorja 1500 gr, na odrezek 111-112, 113-114 mesa … gr, na odrezek 149 kompota 1 dozo (približno 1000 gr), na odrezek 145 mila 300 gr, na odrezek 146 riža 1000 gr, na odrezek 148 paradižne mezge 1 dozo približno … gr, na odrezek 147 toaletnega mila 100 gr in na odrezek 143-144 sardin 1 dozo.

Na nakaznico R-2, in sicer na odrezek 201-202, 203-204, maščob 1100 gr, na odrezek 241-242 sladkorja 1200 gr, na odrezek 211-212, 213-214 mesa 2400 gr, na odrezek 249 kompota 1 dozo (približno 1000 gr), na odrezek 245 mila 300 gr, na odrezek 246 riža 500 gr, na odrezek 248 paradižne mezge 1 dozo (1000 gr), na odrezek 247 toaletnega mila 100 gr in na odrezek 243-244 sardin 1 dozo.

Na nakaznico R-3, in sicer na odrezek 301-302, 303-304 bo prejel vsakdo maščob 1000 gr, na odrezek 341-342 sladkorja 1000 gr, na odrezek 311-312, 313-314 mesa 2000 gr, na odrezek 349 kompota 1 dozo (približno 1000 gr), na odrezek 343 mila 300 gr, na odrezek 345 riža 500 gr, na odrezek 347 paradižne mezge 1 dozo (1000 gr), na odrezek 346 toaletnega mila 100 gr in na odrezek 343-344 sardin 1 dozo.

Na nakaznice D-1, in sicer na odrezek 401-402, 403-404 maščob 400 gr, na odrezek 441-442 sladkorja 750 gr, na odrezek 411-412, 413-414 mesa 600 gr, na odrezek 443-444 kakavnih proizvodov 100 gr, na odrezek 445 mila 300 gr in na odrezek 447 toaletnega mila 100 gr.

Na nakaznico D-2, in sicer na odrezek 501-502, 503-504, maščob 600 gr, na odrezek 541-542 sladkorja 750 gr, na odrezek 511-512 513,-514 mesa 1000 gr, na odrezek 543-544 kakavnih proizvodov 200 gr in na odrezek 545 mila 150 gr.

Na nakaznico D-3 bo prejel vsakdo na odrezek 601-602, 603-604 maščob 800 gr, na odrezek 641-642 sladkorja 800 gr, na odrezek 611-612, 613-614 mesa 1200 gr, na odrezek 643-644 kompota 300 gr in na odrezek 645 mila 150 gr.

Na nakaznico G-1 bo prejel vsakdo, in sicer na odrezek 701-702, 703-704 maščob 600 gr, na odrezek 741-742 sladkorja 600 gr na odrezek 711-712, 713-714 mesa 1600 gr in na odrezek 745 mila 150 gr.

Na nakaznico VC-K, na odrezek VC-10-II enotne moke 7000 gr. in na odrezek VC-11-II koruzne moke 5000 gr. Na nakaznico VC-M, in sicer na odrezek VC-M-26-II maščob 800 gr.

Na nakaznico VC-R, in sicer na odrezek VC-119-II sladkorja 600 gr, na odrezek VC-121-II mesa 300 gramov, na odrezek VC-122-11 mesa 300 gr in na odrezek VC-120-II mila 150 gr.

Na dopolnilne nakaznice za noseče žene prejmejo na odrezek 11-XII maščob 500 gr, na odrezek 12-XII sladkorja 1000 gr in na odrezek 11-14, 15-16, XII mesa 200 gr.

Bolniki izven bolnišnice bodo prejeli na odrezek 1-XII maščob 500 gr, na odrezek 2-XII sladkorja 100 gr in na odrezek 3-4, 5-6 XII mesa 3000 gr.

Tobačnih izdelkov bodo prejeli opravičenci na odrezek št. 19, 20, 21, 22, 1949-50 po 140 gr.

Pod kakavnimi proizvodi se razume kakav, trda ali polnjena čokolada in čokoladni bonboni ter se to deli v razmerju z obstoječimi zalogami.

Neizrabljeni odrezki meseca oktobra in novembra za riž ostanejo v veljavi tudi v mesecu decembru.

Mesečnemu obračunu izdanih živil na nakaznice VC je priložiti tudi odgovarjajoče odvzete nakupne bone.

Živila na nakaznice VC smejo prodajati samo kmetijske zadruge.

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - UL. S. PELLICO 1 - II.; TEL. 11-32

Delegacija DFS še vedno v Rimu

Danes bo sprejeta pri predsedstvu vlade - Avdienca pri prosvetnem ministrstvu

Kakor smo že prejšnji teden poročali, je odšla v petek 2. m v Rim posebna delegacija DFS, da bi protestirala pri predsedstvu vlade in na prosvetnem ministrstvu zaradi namere šolske oblasti, da bi s silo odtegnila del slovenskih učencev s slovenskih šol in jih prepisala na italijanske. Delegacija, ki jo sestavljajo občinska svetnika Paglavec Andrej in Pavlin Bogomil ter članica izvršilnega odbora DFS Vižintin Nežica, je prispela v Rim že v soboto 3. t. m. zjutraj.

Njeni člani so takoj podvzeli potrebne korake, da bi prišli v stik z merodajnimi faktorji. Ta teden je bila sprejeta najprej pri tajniku prosvetnega ministrstva dr. De Vita in nato še pri prosvetnem ministru Gonella. Pri predsedstvu vlade pa bo sprejeta šele danes, 10 t. m., kakor so brzojavno sporočili tajništvo DFS v Gorici.

Vsa slovenska javnost v Gorici z zanimanjem pričakuje, kako bodo naši odposlanci odpravili v Rimu. Kakor znano zloglasni ukrep glede prepisa otrok slovenskih optantov na italijanske šole do danes še ni bil preklican in zadeva znatno število učencev osnovnih in srednjih šol.

Nekateri italijanski listi skušajo ta ukrep opravičiti in ga prikazati kot popolnoma zakonitega in samo ob sebi umevnega. V tem pravcu se razpisuje tudi anonimen člankar v «Messaggero Veneto». Vendar je njegovo besedičenje tako brez vsake podlage, da se mu ne izplača niti odgovoriti.

Na tak način, kakor pojmujejo oni zakonitost, bi bila zakonita tudi zloglasna Gentilijeva reforma, ki je hotela prisiliti vse Slovence na Primorskem, da je njihov občevalni jezik italijanščina Sicer pa je od sedanjega pa do tistega ukrepa samo en korak — ki bo zanje seveda tudi zakonit. Vprašanje je, če jim bo to uspelo, ker je tu vmes še en važen faktor in ta je — naše zavedno, v borbi prekaljeno in stokrat preizkušeno slovensko ljudstvo.

Spominska plošča Dragotinu Ketteju

Na Premu v okraju Il. Bistrica so imeli zadnjo nedeljo meseca novembra lepo slavje. Na ta dan so namreč vzidali v tamkajšnjo ljudsko šolo spominsko ploščo nadarjenemu a zgodaj umrlemu slovenskemu pesniku Dragotinu Ketteju, ki se je rodil v tem poslopju, ker je bil njegov oče tukaj učitelj. Ploščo je izdelalo podjetje «Kraški marmor» v Sežani iz repentaborskega marmorja in je podobna oni, ki so jo dva meseca prej odkrili kraškemu pesniku Srečku Kosovelu.

Pri dopoldanski slovesnosti je govoril književnik dr. Lino Legiša, ki je orisal pomen dela tega pesnika. Pionirji, katerih organizacija nosi pesnikovo ime, so recitirali nekaj njegovih pesmi. Popoldne je bila v gradu ljudska zabava, na kateri je zapel pevski zbor «Tone Tomšič» iz Il. Bistrice nekaj lepih slovenskih pesmi.

Tudi šole stavkajo

Ker so se stavki državnih nameščencev pridružili tudi učitelji ljudskih in profesorji srednjih šol, danes ne bo šolskega pouka. Zato naj starši ne pošiljajo otrok v šolo, da se ne bodo potepali po ulicah.

Seja občinskega sveta bo 19. t.m.

Glavna točka seje občinskega upravnega odbora preteklo sredo zvečer je bilo poročilo o organski lestvici občinskih uslužbencev. Poročilo je podala občinskim odbornikom posebna komisija, ki je delala zadnjih šest mesecev pri sestavi takšne lestvice.

Poročilo je zelo dolgo in prikazuje sedanji položaj uslužbencev po raznih odsekih občinske službe ter daje nasvete za bodočo ureditev. Pri nekaterih točkah, zlasti kadar so zadevale njihovo posebno področje, so se oglasili k besedi posamezni odborniki ter stavili svoje pripombe in predloge. Ker se je razpravljanje zavleklo predolgo, je bilo končno sklenjeno, da bodo poročilo prepisali in poslali vsakemu odborniku po en izvod. Na ta način ga bo lahko vsak izmed njih mirno preučil in potegnil potrebne zaključke.

Na tem zasedanju je bilo tudi sklenjeno, da bodo sklicali sejo občinskega sveta za ponedeljek 19. t. m. Predvideno je, da bodo na dnevnem redu za to zasedanje važni problemi in se bo zlasti mnogo razpravljalo o prosti coni.

Sinoči ob 17.30 se je občinski odbor sestal na svojo drugo sejo v tem tednu. O njenem poteku bomo poročali, čim prejmemo uradno poročilo.

Izpred sodišča

Po nesreči je povozil kolesarja

Lanskega aprila, ko so se vse stranke v Gorici pripravljale na volitve in pokrivale vse zidove z raznobarvnimi lepaki, je za «Lego nazionale» vozil okrog lepake na svojem kamiončku 31letni Pinausi Jožef iz ul. sv. Antona št. 6. V somraku je kamionček počasi vozil po trgu Koren in se tam v višini gostilne Komel ustavil in počakal na one, ki so lepili po zidovih, da bi jih odpeljali dalje. Čim pa požene vozilo zelo počasi dalje, trči s kolesom v zadnji del kamiončka Blasizza Romana, ki je pravkar prišel iz gostilne. Ko zasliši za seboj šum, Pinausi ustavi vozilo in zagleda sredi ceste krvavega moža. Mimo pride orožnik, ki spravi Blasizzo v bolnišnico, Pinausija pa prijavi sodnim oblastem kot krivega nesreče, zaradi katere je moral Blasizza ležati 40 dni. Zaradi tega je Pinusi prišel pred sodnijo, kjer so ga julija letos oprostili zaradi pomanjkanja obtožbe s strani Blasizze. Toda taka rešitev te zadeve ni bila Pinausiju pogodu in ker je hotel na vsak način dokazati svojo nedolžnost, je vložil priziv. Na sodišču so včeraj še enkrat preučili vso zadevo in razprava se je zaključila z oprostitvijo Pinausija, ker ni zakrivil kaznivega dejanja.

Enodnevna stavka državnih uslužbencev

Stavka se je začela danes ob 6. uri zjutraj in se bo končala jutri ob istem času - Železničarji ne stavkajo

V četrtek dopoldne se je sestal v prostorih pokrajinske zveze trgovcev pokrajinski koordinacijski odbor za stavko državnih nameščencev. Na tem sestanku, ki so se ga udeležili poleg zastopnikov državnih uslužbencev tudi zastopniki vseh treh sindikalnih organizacij, so razpravljali o zavlačevanju vlade, ki še do sedaj ni rešila vprašanja njihovih plač, ki so mnogo nižje, kakor pa pri vseh drugih uradniških kategorijah.

Zato so sklenili, da bodo danes 10. t. m. napovedali 24-urno stavko z začetkom ob 6. zjutraj in zaključkom jutri ob istem času. Železniško osebje za enkrat še ne bo stopilo v stavko, pa bo podprlo stavkajoče pozneje, če bi bilo potrebno.

S tem v zvezi in sporazumno s sindikati so izdali državni nameščenci poseben proglas v katerem obtožujejo vlado, da vkljub obveznostim, ki jih je prevzela pred zbornico in narodom, še do sedaj ni rešila težkega gospodarskega položaja državnih uslužbencev. Njihov položaj se je v zadnjih mesecih še poslabšal zaradi podražitve najemnin, luči, plina, prevoza in raznih potrebščin za življenje, kar je še bolj znižalo realno vrednost njihovih prejemkov.

Poviški, ki jih je predlagala vlada, niti z daleč ne zadostujejo. Zmerne zahteve, ki so jih stavile sindikalne organizacije, skušajo zajamčiti najnižjo mezdo, ki bi zadostovala samo za nanujnejše potrebe družine. Ker pa je bil ves ta napor za sporazum zaman, so bili prisiljeni stopiti v stavko.

Ob koncu svojega proglasa se obračajo na ljudstvo in izražajo prepričanje, da ono razume njihove upravičene zahteve in bo solidarno z njimi.

Iz stavke je izvzeto samo tisto osebje (zdravniki, požarna bramba, pomoč otrokom itd.) ki je neobhodno potrebno za poslovanje v nujnih primerih. Navodila o tem so bila že objavljena v posebnih komunikejih.

Tudi v Opatjem selu nočejo zaostajati

Nova napajališča in bičarska delavnica - Priprave za elektrifikacijo kraških vasi

Že sredi preteklega meseca se je razširil po Opatjem selu in v Lokvicah, Hudem Logu in Novi vasi, ki tudi spadajo pod ta krajevni ljudski odbor, glas, da bodo v nedeljo 11. decembra volitve novega krajevnega odbora. Ljudje so se začeli nanje takoj in z vso resnostjo pripravljati in tako so prišli že na prvi predvolivni sestanek vsi člani množičnih organizacij in volivci.

Tako stari odbor, kakor vsi volivni upravičenci, si niso posebno belili glave s tem ali onim, ampak so si naravnost, kakor je navada na Krasu, povedali kaj in kako mislijo. Vedeli so, da gre sedaj za to, da si izberejo v novi odbor take ljudi, ki bodo tudi v bodoče dali največ pobud za izboljšanje življenja v teh vaseh.

Dosedanjemu krajevnemu odboru nimajo domačini nič kaj slabega očitati. Pod vodstvom tega odbora so letos prebivalci vseh štirih vasi posadili okrog 500 borovih in drugih sadik, na cesti pa so nasuli 150 kub. m gramoza. Na teh predvolivnih sestankih so med drugim sklenili, da bodo nadaljevali s pogozdovanjem kraških goličav, da bodo nadaljevali s popravo poti in cest, gradili gospodarska poslopja, v prvi vrsti pa hleve in zadružne domove. Sklenili so tudi, da pri jutrišnjih volitvah ne sme nihče izostati, ampak da se bodo udeležili volitev že v prvih jutranjih urah. V tem so napovedali tekmovanje volivcem v Mirnu in po drugih kraških krajih. Prepričani so, da v Opatjem selu tudi pri volitvah ne bodo zaostajali, kakor niso zaostajali pri delu med letom.

Med drugim so poskrbeli, da jim ne bo več manjkalo vode za živino, kar se na Krasu redno dogaja vsako leto. V ta namen so zgradili štiri nove napajalnike, od katerih sta dva v Opatjem selu in po eden v Novi vasi in Hudem Logu. Delo so opravili vaščani prostovoljno in so napajalnike zgradili tako, da bodo odgovarjali svojemu namenu za več desetletij.

Na predlog vaških odbornikov so ustanovili tudi bičarsko delavnico, v kateri sta delala sprva samo dva delavca, sedaj pa jih je zaposlenih pri tem delu že 11. Ti delavci so že v začetku tega meseca presegli svoj letošnji plan in so zato sklenili, da bodo prihodnje leto izdelali za 50 odst. več bičevnikov, kakor pa so jih letos.

Največ zasluge pri vseh teh delih gre brezdvomno dosedanjemu predsedniku Pahorju Alojzu, ki je z zgledom in delom pokazal, kako je treba skrbeti za blagor ljudi, ki so mu zaupali upravo javnih poslov v svojem kraju. Na čelu krajevnega ljudskega odbora je komaj dve leti in v tem času so poleg vsega, kar smo zgoraj navedli, pripravili vaščani s prostovoljnim delom vse potrebno za napeljavo električnega toka. Kar je nekdanja fašistična vlada obljubljala tem štirim vasem celih 25 let, to so si vaščani v tem kratkem času pripravili sami in tako bo v kratkem v sleherni kraški hiši zasijala električna luč.

Tudi zadružništvo v teh vaseh bo doseglo v kratkem lep razvoj, saj se je predsednik Pahor prvi odločil, da vstopi v obdelovalno zadrugo v Hudem Logu.

NOGOMET v SOVODNJAH

Jutri 11. t. m. bodo na nogometnem igrišču v Sovodnjah kar tri nogometne tekme. Nastopili bodo:
Ob 10.30 CRAL (Stražice) - STANDREZ
Ob 12.30 NOVI GRAD (Istra) - GORICA
Ob 14.30 ISONTINA (Sovodnje) - MOSA
Upamo, da ne bo dežja in tudi ne drugih ovir, ki bi pripravile ljubitelje nogometa ob lep športni užitek.

Tudi tatovi napredujejo

V smislu splošnega napredka so sklenili tudi tatovi v Gorici, da se ne bodo več poniževali do takega navadnega vozila, kakršno je kolo in da se bodo tudi oni odslej motorizirali.

To svojo namero so seveda začeli izvajati za semenj sv. Andreja. Predvčerajšnjim je trgovec Friderik Prosperi iz Ronk prišel po opravkih v Gorico in za kratek čas pustil svojo Lambreto brez nadzorstva pred gostilno «Alla Pergola» v bližini postaje. To priliko je izrabil neznani tat, skočil brž na vozilo in se odpeljal. Trgovec je najprej žalostno in brez moči gledal, kako je njegovo vozilo izginilo v daljavi in potem prijavil tatvino policiji, ki sedaj išče podjetnega tatu.

Obleka je izginjala iz omare

Oktobra 1947 leta je iz podstrešja odv. Pascolija v ulici XXIV. maja zmanjkal iz dobro zaklenjene omare ženski kožuh, dve moški obleki in ženska plava obleka. Ker je služkinja spala v istem prostoru so seveda vse sumnje padle nanjo, in to še posebno, ker je že nekaj časa prej, ko je bila z gospodinjo pri nekih Pascolijevih sorodnikih v Vidmu, odnesla iz zaprtega predala 3000 lir. Gospodinja je tatvino prijavila orožnikom, ki so ugotovili, da je blago odnesla 14letna služkinja Buttolo Marija iz Rezije s pomočjo svoje 45letne matere Brida por. Buttolo Marije in sorodnic 40-letne Pahor Candide in 18letne Toffolo Ester iz Tržiča. Pred sodnika pa sta prišli včeraj samo dve, ki sta odločno zanikali, da bi imeli pri tem kaj opravka. Po dolgem zasliševanju pa so se sodniki umaknili v posvetovalnico kjer so odredili za Buttolo Marijo pomilostitev zaradi mladoletnosti in za ostale tri pa oprostitev zaradi pomanjkanja dokazov.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

Uvoz inozemskih strojev v prosto cono

Predpisi za vložitev prošnje in pogoji za finansiranje

V besedilu odloka za ustanovitev proste cone v Gorici z dne 1. decembra lanskega leta je predviden tudi uvoz inozemskih strojev v prosto cono brez carine in drugih običajnih dajatev pri uvozu. V splošnem velja pravilo, da se uvozijo iz inozemstva tisti stroji in oprema, ki jih ne proizvajajo italijanske tovarne.

Po navodilih zakladnega ministrstva je «Istituto mobiliare italiano» (IMI) objavil nekatera pojasnila o postopku, ki je potreben za dosego finansiranja naročil raznih strojev na funtovem področju.

Te prošnje je treba napraviti na navadnem papirju v petih izvodih in jih nasloviti na tajništvo tehničnega odbora za finančne in trgovske operacije na funtovem področju (Segreteria del comitato tecnico per le operazioni finanziarie e commerciali in sterline). To tajništvo je pri zakladnem ministrstvu. Prošnjo je treba poslati preko katerega koli priznanega bančnega zavoda, ki izjavlja, da je pripravljen biti za poroka pri tem finansiranju.

IMI opozarja zainteresirane, da je treba v prošnji navesti tudi naslednje:

a) vsota funtov, za katere se prosi finansiranje (pri tem pripominja, da je pri obračunavanju veljaven valutni kurz, kot je bil na dan, ko je bilo finansiranje dovoljeno);

b) trajanje posojila, pri katerem se po navadi računa čas, ki je običajen za množino strojev, vendar pa ta ne sme presegati obdobje 10 let.

Obresti se zaračunajo v višini 4.50 odst. vštevši bančno poroštvo do največ 2 odst.

Prošnji je treba priložiti tudi posebno poročilo, iz katerega naj bo razviden podroben seznam strojev in druge opreme, ki se zanjo zaprosa uvoz, navesti je treba cene za posamezne kose v funtih, kakor tudi razne tipe in tehnične karakteristike, kakor tudi vse druge podrobnosti, ki bi bile potrebne. Prav tako je v opravičilo tega uvoza treba navesti kakšno vlogo igrajo navedeni stroji pri splošnem načrtu za industrijski razvoj in vzroke, ki narekujejo njihov nakup v inozemstvu.

KINO

VERDI, 17: «Dolly sisters», B. Grable in J. Payne; film v barvah.
VITTORIA, 17: Nov program.
CENTRALE, 17: «Ljubezen pod strehami», W. Holden.
MODERNO, 17: «Zgodba o Montekristu», G. Marin A. Blanch.
EDEN, 17: «Pustolovci», E. Flynn.

Za demokratično rešitev tržaškega vprašanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

žaškega ozemlja mogoča, medtem ko vlade velesil na račun našega ljudstva vodijo zahrbtno politiko mešetarjenja.

V takšnem položaju je naša dolžnost, da to politiko mešetarjenja razkrinkujemo in namesto nje zahtevamo demokratično rešitev tržaškega vprašanja na podlagi sporazumne rešitve med zainteresiranimi narodi, kajti le na ta način je mogoče izključiti vmešavanje tretjih, ki s Tržaškim ozemljem nimajo nobenega opravka. In prav to je naša načelna politična linija, ki hkrati globoko demokratična in revolucionarna, ker je dosledno protiimperialistično. Na tej liniji moramo mobilizirati vse tržaško slovensko in italijansko ljudstvo, ki se mora boriti za to, da bo prišel Trst v takšen politični in gospodarski okvir, v katerem bo mogoče rešiti vsa vprašanja tržaškega prebivalstva. Na tej liniji moramo mobilizirati tudi italijansko lpudstvo v Italiji, ker je neposredni sporazum med jugoslovanskimi narodi in italijanskim narodom glede Trsta edino v interesu tudi italijanskega delovnega ljudstva.

Ne gre torej za nikakršen «status quo» niti za priključitev enega ali več delov Tržaškega ozemlja k Italiji, kot nam očitajo kominformisti in dolarski demokratje, temveč za edino možno resnično demokraično in revolucionarno rešitev Tržaškega vprašanja.

Iz diskusije na seji glavnega odbora OF

Tov. A. Ukmar

Med člani glavnega odbora OF, ki so na četrtkovi seji posegli v diskusijo, je tov. ANTON UKMAR poudaril predvsem dosedanje premalo zanimanje OF za gospodarska vprašanja in se pridružil mnenju tov. Dekleve ter predlagal, naj se ustanovi v okviru OF posebna GOSPODARSKA KOMISIJA. Storiti moramo vse, kar je v naši moči za gospodarski dvig našega ljudstva, kajti pomagati si moramo predvsem sami in postaviti odločno zahtevo, da naše ljudstvo dobi vse tisto, na kar ima kot davkoplačevalec pravico.

Zlasti je poudaril, da moramo posebno pažnjo posvetiti gospodarski izobrazbi naše mladine, katera v današnjih socialnih in gospodarskih pogojih te izobrazbe ne prejema in preti zaradi tega nevarnost, da bi se iz te mladine ustvarjal lumpenproletariat Zlasti mnogo dela nas čaka pri povzdigi vseh panog kmetijstva, s katerim se bavi naš okoliški živelj t. j. v vrtnarstvu, cvetličarstvu itd. Gojiti moramo ideje zadružništva in ustanavljati zadruge. «Gospodarska komisija pri OF pa bo morala preučiti vse potrebe vsakega našega posameznega kraja kakor tudi obuditi v življenje vsa tista gospodarska nekdanja društva in ustanove, ki so naše ljudstvo gospodarsko dvigala.

Tov. A. Kukanja

Tov. A. KUKANJA je nato poudaril socialne učinke sil pod katerimi je nastala naša OF kakor tudi načela, s katerimi je OF posegla v zgodovino slovenskega naroda. Dejal je, da moramo ta načela ne samo čuvati, temveč jih vztrajno in dosledno izvajati na vseh poljih našega udejstvovanja.

Poudaril je nato ogromno važnost, ki jo mora imeti Osvobodilna fronta za vzgojo in organizacijo naše mladine, ki je dedič vseh pridobitev, katere smo s tolikimi napori in žrtvami dosegli in ki bo naše delo nadaljevala.

Dotaknil se je nato vprašanja naše tako imenovane «MANJSINSKOSTI» in dejal, da se tržaški Slovenci ne moremo smatrati za manjšino, kajti mi nismo nikakršni prišleki ali pritepenci, temveč avtohtoni narod s tisočletno kontinuiteto rodov na tem ozemlju. Zato imamo enake pravice in dolžnosti z italijanskim delom prebivalstva pri nas.

Dotaknil se je nato našega tiska in poudaril njegovo važnost ter ga označil kot najmočnejše propagando sredstvo za širjenje načel, ki nas vodijo v vsem javnem življenju in delovanju. Za «Primorski dnevnik» je dejal, da je verno in primerno glasilo Osvobodilne fronte, ki odgovarja svojemu namenu ter ga treba zato v čim večji meri širiti, za kar se morajo vsakodnevno brigati vse organizacije OF. Omenil je nato prekomerno čitanje italijanskega reakcionarnega tiska, ki pri nekaterih Slovencih nadomestuje celo dnevno potrebo po čitanju časopisa ter razložil škodljive posledice tega, ker takšno postopanje tudi nezavestno kali čitateljevo prepričanje.

Ostali govorniki

Tov. PRESEL MIRO je dejal da se strinja s tov. Ukmarjem glede ustanovitve gospodarske komisije ter predlaga ponovno uvedbo gospodarskega referata pri vseh krajevnih in terenskih odborih OF.

Tov. NOVAK je tudi govoril o tisku, predvsem pa je poudaril pomanjkanje prostorov v Rojanu in Greti za vse naše organizacije.

Tov. SKRK je dejal v zvezi z našim tiskom, da se odrasla mladina težko odloči na branje, medtem ko mlajši, ki obiskujejo povojne slovenske šole, berejo mnogo več. Zato priporoča, da se po vseh naših krajih poskrbi, da bi čim več izvodov našega časopisja prišlo v roke mladini.

Tov. PERTOT je govoril o tem, kako bi bilo treba na čim uspešnejši način prirejati politična zborovanja. Omenil je tudi razbijaške poskuse tako imenovane «prosvetne matice» dolarskih demokratov v nabrežinskem okraju.

Tov. HUSU je govoril, kako bi treba zboljšati naše delo, o čemer so govorili še tovariši FRANC LIPOVEC, MARICA in BOLE', ki je govoril obširno o tem, kdo je resnični in pravi branitelj slovenstva na Tržaškem ozemlju, pri čemer je razkrinkal demagoške metode dolarskih demokratov in kominformistov, ki si lastijo pravico govoriti v imenu Slovencev.

Popravek

Na včerajšnji 4. strani našega dnevnika bi se moral stavek v osmi vrsti tretjega stolpca poročila tov. Stoke pod naslovom «Sindikalnemu sektorju mora OF posvetiti vso pažnjo» glasiti takole: *Tudi tu je postavljen mejnik, ki kaže pot naprej k razvijanju pravega sindikalnega pokreta.*

Razvoj in delo geografskega instituta ljubljanske univerze

Geografski institut je bil osnovan brž po ustanovitvi ljubljanske univerze 1. 1920. Z njim so bili postavljeni temelji za razvoj sodobne geografske znanosti pri Slovencih, ki je dotlej z nekaterimi izjemami nismo poznali. Značilno je, da je postal prvi profesor geografije na ljubljanski univerzi dalmatinski Hrvat dr. Arthur Gavazzi (1861-1944), ki je tu deloval polnih 7 let, uredil s skromnimi sredstvi in v skromnih razmerah institut ter ga oskrbel z najnujnejšimi knjigami in kartami. Čeprav je bilo njegovo delo usmerjeno predvsem v fizično geografijo in njene pomožne vede (meteorologijo, oceanografijo), je vendar pod njegovim vodstvom vzrastla prva domača generacija geografov, ki so pričeli z delom tudi v ostalih vejah geografske vede. Med njimi so se v pomembnejši meri posvetili znanstvenemu delu dr. Ivan Rakovec, od leta 1926. do leta 1933. asistent instituta, zdaj redni profesor za geologijo in akademik; dr. Valter Bohinec, do leta 1926. asistent instituta, pozneje priv. docent za geografijo, zdaj višji bibliotekar Nar. in univ. knjižnice; Franjo Baš, zdaj direktor muzeja v Mariboru; dr. Roman Savnik, zdaj direktor gimnazije v Postojni; dr. Ivo Rubić, po rodu iz Dalmacije, zdaj univ. profesor za geografijo v Zagrebu. Med doktorji, ki jih je iz geografije tedaj promovirala ljubljanska univerza, je poleg navedenih našteti še današnjega rektorja univerze dr. Antona Melika. V tem času se je tudi ustanovilo na univerzi Geografsko društvo, sprva kot študentsko, pozneje kot strokovno. Leta 1925. je izdalo prvi letnik «Geografskega vestnika», časopisa za geografijo in sorodne vede.

Ko je bil leta 1927. prof. Gavazzi imenovan za profesorja na zagrebški univerzi, je prevzel stolico za geografijo in vodstvo Geografskega instituta takrat docent, zdaj redni profesor in akademik dr. Anton Melik (r. 1890), ki ju vodi vse do danes. Pod njegovim vodstvom je institut razvil že v dobi pred drugo svetovno vojno živahno in napredno delovanje v vseh smereh. Čeprav se je institut moral boriti za svoj razvoj z zelo skromnimi krediti, čeprav ni imel potrebne opreme, aparatov, zemljevidov, in čeprav je bil nameščen v 3-4 skromnih in neprimernih prostorih, se je v njen razvijalo zadovoljivo znanstveno in pedagoško delo. Prof. Melik, ki je sam v tej dobi ustvaril vrsto podrobnih geografskih študij in monografij o Sloveniji ter poleg tega izdal prvi, splošni del velike geografske monografije «Slovenija» (1936-1937), je hkrati z močno iniciativnostjo in vztrajnostjo organiziral delo v seminarju in institutu. Podčrtati je treba, da se je že takrat v institutu dajala prednost proučevanju problemov, ki so v zvezi z živo gospodarsko in socialno problematiko Slovenije (prim. publikacijo «Gospodarska struktura Slovenije», ki jo je Geografski institut objavil leta 1939. v izdaji tedanjega Socialnoekonomskega instituta). «Geografski vestnik» je v teh letih zavzel obliko znanstvenega zbornika, kakršno je obdržal do danes s prekinitvijo v dobi okupacije.

Materialna ureditev instituta je bila vse do vojne v znaku skromnih možnosti. Kljub temu je posebej podčrtati, da se je knjižnica stalno izpopolnjevala z vsemi pomembnimi geografskimi in sorodnimi knjigami iz vseh delov sveta. Danes obsega okrog 4600 knjig, okrog 40 revij (med njimi nekaj daljših kompletnih serij), okrog 6000 ročnih in 160 stenskih zemljevidov. V institutu je tudi knjižnica Geografskega društva, ki obsega predvsem okrog 120 strokovnih revij, prejetih v zameno za «Geografski vestnik».

Število študentov geografije je po odhodu prof. Gavazzija (1927) sprva močno padlo, ker je takrat uveljavljeni izpitni red onemogočal uspešen študij geografije kot glavnega predmeta v povezavi z zgodovino, geografija sama in njen pouk na srednji šoli pa sta bila močno zapostavljena in skrčena. Tako so v študijskem letu 1927-1928 študirali geografijo kot glavni predmet le 4 slušatelji. Šele ko je postala povezava z zgodovino s posebnim dopolnilom k izpitnemu redu znova mogoča, je število študentov znova naraslo in znašalo stalno nekako 15 do 25. Med njimi sta dva promovirala za doktorja (dr. Svetozar Ilešič, dr. Vitalij Manohin), več drugih pa se je lotilo znanstvenega dela (Cene Malovrh, zdaj docent za gosp. geografijo na Gospodarski fakulteti: Vladimir Leban, kustos Zemljepisnega muzeja Slovenije; Stane Zrimec, zdaj asistent Geografskega instituta). Med absolvente geografije v tej dobi štejemo tudi dr. Alfreda Serka, ki se je z veliko vnemo lotil znanstvenega proučevanja Krasa, prevzel po osvoboditvi upravo Postojnske jame in novega Speleološkega inštituta Akademije znanosti, pa ga je pri delu na terenu (1948) dohitela nenadna smrt.

Po osvoboditvi (1945) je tudi Geografski institut širše zadihal. Prostori so mu sicer kljub delni razširitvi ostali skromni, oprema še nepopolna, toda spričo žive povezanosti svoje stroke z novim življenjem ter z gospodarsko in socialno preobrazbo Slovenije se je kmalu aktivno vključil v plansko delo v vseh smereh, kjer je bilo to potrebno (obmejna vprašanja, gospodarsko - geografski problemi Slovenije) ter še stopnjeval svoje že pred vojno v tem smislu prizadevno delo. Vodja instituta, prof. Melik, je v teh letih zelo aktivno sodeloval kot strokovnjak in kot kulturni delavec v vsem našem javnem življenju. Njegovo delo «Jugoslavija» (1948) in štirje novi letniki «Geografskega vestnika» zgovorno pričajo o delu instituta in z njim povezanega Geografskega društva. Tudi sodelovanje članov instituta pri časopisih, revijah in predavanjih je bilo obilno. Iz instituta je izšla tudi pobuda za ustanovitev Zemljepisnega muzeja Slovenije (1946) in Instituta za geografijo pri Akademiji znanosti in umetnosti (1948).

Hkrati z razširjenimi znanstvenimi nalogami se je povečala tudi pedagoška vloga instituta. Nova Jugoslavija je postavila geografijo ne le v znanosti, temveč tudi v pouku na mesto, ki ji v današnjem času gre. Zato je narastla potreba po kadru geografov za srednješolske, pa tudi za razne strokovne poklice (statistika, meteorologija itd.). Tako je močno narastlo število slušateljev (na okr. 60 v štud. letu 1948-1949 in na 90 v tekočem štud. letu). Ker se je vrh tega uveljavil novi sistematični učni načrt, je bilo nujno tudi personalno razširjenje instituta vsaj v oni meri, v kateri so ga druge univerze poznale že prej. Zato je bil postavljen za drugega (izrednega) profesorja geografije dr. Svetozar Ilešič (r. 1907). Toda spričo razširjenega znanstvenega delokroga instituta in močno povečanih potreb pri univerzitetnem pouku geografije, ki predstavlja v bodoči ureditvi fakultete samostojno skupino (odsek), se nujno stavlja vprašanje nadaljnjih predavateljskih in pomožnih učnih moči pa pomožnega osebja, medtem ko je kočljivi problem novih prostorov zvezan z vprašanjem nove zgradbe vseh prirodoslovnih institutov.

Z realizacijo vseh teh možnosti, ki je na potu, bo dan soliden temelj za bodoče delo instituta,

dr. S. I.

Vtisi Tržačanke z obiska v Ljubljani

NA PREDVEČER PRAZNIKA 29. NOVEMBRA

Naključje je naneslo, da sem dospela v Ljubljano na predvečer praznika, ko vsi jugoslovanski narodi slave obletnico zasedanja AVNOJ-a. Popoldne se je čutilo mrzlično pripravljanje po vsem mestu. Zvečer so se zbrale množice ljudstva v središču mesta, od koder so v povorki krenile po glavnih ulicah in manifestirale svojo predanost tov. Titu, KP in vsem voditeljem junaške borbe za ustanovitev socialistične Jugoslavije. Neskončno število bakel, lampiončkov in umetnih ognjev je razsvetljevalo ljubljanske ulice. Na licih si videl izraze zadovoljne samozavesti, ki jo daje človeku zavest, da je premagal vse ovire za dosego svojega cilja.

Stala sem ob strani in opazovala to množico. Na čelu povorke je korakala neka delovna brigada v delovnih oblekah. Ni bilo to golo naključje, da je bila ta na čelu povorke. Kar je pomenila v času krvave borbe partizanska obleka, pomeni sedaj v borbi za zmago socializma delovna obleka.

Ob pogledu na to ljudsko praznično razpoloženje sem v mislih bežno prešla dobo narodnoosvobodilne borbe. Slike so se mi vrstile pred očmi kot na filmskem traku: sramotno izdajstvo vodstva stare Jugoslavije; začetek partizanstva, ko so naši prvi pratizani plenili orožje do zob oboroženemu sovražniku, ki je takrat zmagoval še na vseh frontah. Obširno knjigo bi zavzelo opisovanje vsega trpljenja, zmag in junaštva naših partizanov in ljudstva, ki je to borbo podpiralo sredi okupatorjevih postojank pod najhujšim terorjem, ne da bi se ustrašilo internacij, zaporov in množičnega ubijanja. Vsak, ki ni resnici pljuval v lice, je moral že takrat priznati, da je KP ona sila, ki vodi vso junaško borbo proti okupatorju.

Ob misli, ki mi je oživila spomin na veliko zaupanje in ljubezen do ZSSR, ki sta spremljali naše ljudstvo ves čas narodnoosvobodilne borbe, sem se znašla v sedanji dobi borbe za izgradnjo socializma v Jugoslaviji. Nepretrgana veriga laži vseh informbirojevskih držav pod vodstvom ZSSR, ki se je pričela z objavo resolucije julija 1948 in se neprestano s stopnjevanjem nadaljuje, ni in ne bo dosegla svojega namena, da bi vodstvo Jugoslavije s KP na čelu zatajilo pridobitve narodnoosvobodilne borbe, to je nacionalno osvoboditev in temelje za nadaljnjo izgradnjo socializma, katere so postavili že na zasedanju poslancev vseh narodov Jugoslavije 29. novembra 1942. leta v Jajcu.

Prikjučila sem se povorki in začutila v sebi trdnejši spoj neločljivih vezi s to množico, ki je dajala duška svojemu veselju s petjem in vzkliki. Vsa moja notranjost je bila en sam vzklik: s teboj delovno ljudstvo sem se borila proti okupatorju in domačim izdajalcem, s teboj hočem biti tudi v borbi za izgradnjo socializma! Krivična meja nas loči od vas, novo porajajoči fašizem nas tlači, v njem pa je našlo ugodna tla za svoj razvoj informbirojevsko blatenje pod vodstvom Vidalija. Za to, v živo narodno telo zasekano mejo, z vsakim dnem narašča število slovenskih in italijanskih resničnih demokratov. Skupno bomo razgaljevali podel napad na jugoslovanske narode in njih voditelja tov. Tita domačim zaslepljencem in vsemu svetu.

V borbi do končne zmage svobode nad nasiljem in resnice nad lažjo, se bomo pri vas bratje in sestre iz Jugoslavije učili vztrajnosti in borbenosti

Tržačanka

Proti lažem in klevetam informbirojevcev

Lažnivci s trga Ponterosso 6

V zadnjih dneh smo objavili poziv Invalidske komisije *v Kopru vdovam in invalidom narodnoosvobodilne vojne, naj ne nasedajo tako imenovani organizaciji invalidov na trgu Ponterosso 6, ki jih hoče izkoristiti za svoje politične namene. Danes pa naj navedemo, kaj invalidom in vdovam na trgu Ponterosso 6 pripovedujejo, ko se tam zglasijo.*

Predvsem se trkajo na prsa, da se bodo že oni zavzeli za vsak poedini primer in da bodo «stvar temeljito razčistili». Dalje klevetajo Zvezo partizanov STO-ja, češ da ona invalide narodnoosvobodilne vojne slepari in da žre njihov denar, kajti oni da so prepričani, da banka redno prejema denar za podpore in ga izplačuje Zvezi, katerega pa zainteresirani ne dobijo v roke.

Kominformistična agencija na trgu Ponterosso 6 nima prav nobene pravice ne razčiščevati, se manj pa razčiščevavanje «posameznih slučajev» obljubljati, ker vrši le navadno provokatorsko vlogo in zavaja tiste, ki se nanjo obračajo. Sirjenje klevet in laži na račun Zveze partizanov STO-ja pa je staro in preizkušeno kominformistično sredstvo. s katerim bi si hoteli kovati svoje politične kapitale na račun vdov in invalidov iz narodnoosvobodilne vojne.

Zaradi tega ponovno opozarjamo vse zainteresirane vdove in invalide, da je edina ustanova, ki je kompetentna za reševanje vseh nerešenih primerov izplačevanja invalidnine samo Invalidska komisija *v Kopru, na katero naj se vsi zainteresirani obračajo in po njej bodo uspešno rešili vsako nerešeno zadevo v pogledu svojih pravic.*

Po Goebbelsovih stopinjah

«L'Unità» ima zadnje čase, kadar izide na šestih straneh, na svoji tretji strani posebno rubriko posvečeno Trstu. V predvčerajšnji številki čitamo v tej rubriki zopet ponavljanje tiste dobro znane pravljice o pretepanju neke Tržačanke v Kopru s strani Narodne zaščite. Prvi je vest objavil klerofašistični «Giornale di Trieste», nato sta jo povzela «Il Lavoratore» in «Unità», sedaj pa jo «Unità» ponovno povzema.

V našem dnevniku smo že zdavnaj napisali, da gre v tem primeru za pijano žensko, katere mož se je osebno zahvalil članom Narodne zaščite v Kopru, da so jo rešili zasramovanju ljudstva, ki ni vajeno imeti opravka zlasti s pijanimi ženskami. Toda za kominformiste je iznašanje resničnih dejstev titovski manever, «fašizem» itd. Zaradi tega trdijo kot papagaji «kar jih je naučilo» klerofašistično glasilo, da gre za žensko ki jo je Narodna zaščita zamenjala za neko pobeglo Istranko iz Umaga in jo zato pretepla, zavedajoč se pri tem zelo dobro, da kar pišejo ni res.

Toda oni kljub temu pišejo kajti njihova linija je, da je treba uporabiti vsa sredstva pa naj si bodo še tako nepoštena, za blatenje cone B in Jugoslavije. Njihovo pravilo je: laži in zopet laži! Laži čimveč in čim pogosteje; nekdo ti bo končno le nekaj verjel. In to je zanje glavno.

Da je prav tako delal Goebbels so seveda že davno pozabili in gorjè, če jim rečeš, da že leto in pol postopajo prav tako kot on. Toda hodeč po njihovih stopinjah, bodo morali nujno storiti tudi Goebbelsov konec.

Hvaležni šovinisti

Tržaški kominformisti si iz dneva v dan pridobivajo vedno več nevenljivih zaslug za vsesoljno italijansko šovinistično reakcijo.

List «Difesa Adriatica», ki izhaja v Rimu in ki mu je edina dolžnost in naloga, da izmišlja vse mogoče zločine, ki naj bi jih Jugoslovani počenjali nad ubogim italijanskim ljudstvom v izmučeni Istri, Reki, Dalmaciji itd. V svoji zadnji številki izreka ta list na ginljiv in čudovit način svojo veliko hvaležnost tržaškim kominformistom in pravi, da jim je zadnje čase njihovo življenje mnogo olajšano ter da živijo tako rekoč v dobro plačanem brezdelju. Pravijo, da se jim ni treba nič več mučiti z izmišljanjem «nečloveških postopkov» z Italijani v Jugoslaviji. Njihovo delo se namreč že eno leto sestoji v enostavnem prepisovanju protijugoslovanskih člankov, na katerih je tako bogato glasilo komunistične partije Italije «Unità» in glasilo Vidalijeve frakcije «Il Lavoratore».

Brez komentarja.

Pripominjamo, da list «Difesa Adriatica» v skoro vsaki drugi vrstici svojih člankov napada «Primorski dnevnik». Vsemu temu pravijo Vidalijevi kominformisti: internacionalizem, razredna borba, bratstvo med narodi, borba za mir, enotnost delavskega gibanja itd.

Fašistični «Messaggero Veneto» pa kljub izražanju svojega velikega dopadajenja nad tržaškimi kominformisti, še vedno z njimi ni povsem zadovoljen. Njegovim urednikom namreč ni po volji, da so kominformisti tako medlo tolmačili odkritje tržaškega univerzitetnega rektorja Cammarata o za vekomaj neprekinjeni [...]verenosti Italije nad Tržaškim ozemljem.

Kot smo že predvčerajšnjim povedali tržaški kominformisti niso rekli, ali ima Cammarata prav ali ne, čeprav so [...] se prepričani, da ima prav [...] se to bojijo odkrito povedati in prav to jim «Messaggero» zameri in zahteva naj bodo «konkretnejši». Torej: coraggio, ragazzi...!

Še o nesocialni davčni politiki v občinskem proračunu za 1950

Poročilo finančnega referenta naj bi okrepila statistična razpredelnica o davčnih donosih in davčnem pritisku. Ne glede na to, da je po svoje prikrojena, pa se njeni podatki ne strinjajo s proračuni, zlasti ne za leto 1947 glede trošarin (265 milijonov razlike) in davkov (11 milijonov razlike). Treba bo torej sestaviti drugačne tabele, če hočemo dodobra osvetliti vprašanja obč. davčne politike. Proračun navaja pod kat. 2 «prejemki»: trošarine (čl. 31), občinske davke (čl. 32), takse in pristojbine (čl. 33) delež pri državnih in pokrajinskih dajatvah (čl. 34) ter občinske doklade na zgradarine in zemljarine (čl. 35). Postavki pod čl. 34 in 35 sta sicer važni za občinske blagajne, vendar pa občina zaenkrat o njiju ne more odločati. Tako se je postavka 35, ki je l. 1938 znesla 13 milijonov lir, povišala do l. 1948 samo na 20,5 milijona lir in je odtlej ostala neizpremenjena. Postavka 34 pa je ostala vse do letošnjega leta nepomembna, ker ji je ustvaril šele ukaz št. 92 z dne 27.4. t. l. s katerim je odstopila država donos davka za javne prireditve in 9/10 prometnega davka za meso in vino, zares neki pomen v finančnem smislu. *Davčna politika mestne uprave se torej pokazuje pri razmerju med donosom trošarine, občinskih davkov ter taks in pristojbin.* Oglejmo si ga:

	trošarina	indeks	davki	indeks	takse in prist.
1938	30,190.000	1	16,788.000	1	4,924.000
1941	30,000.000	0,96	20,980.000	1,2	3,010.500
1947	565,010.000	18,8	73,539.000	4,4	22,842.000
1948	1041,220.000	34,7	157,360.000	9,4	45,345.000
1949	955,618.000	31,6	130,400.000	7,7	42,115.000
1950	1047,478.000	34,9	162,700.000	9,6	52,979.000

Upoštevali smo pri sestavi razvrstitev kakor jo ima proračun 1950 odn. statistična priloga. Pod «davki» je razumeti davek na industrijo, trgovino in svobodne poklice, na stanovanjske in poslovne prostore, na hišne pomočnike, za klavirje in biljarde, na pse, na obrtne dovolilnice in na aparate za kuhanje kave. Med taksami in pristojbinami so: taksa za zasedbo javnega prostora, za pobiranje smeti, za kanalizacijo, za uradne objave, klavnična taksa, pristojbine tajništva, urada za civilni stan in razno.

Poročilo računa celokupni pritisk vseh dajatev v korist občine (brez dopoln. davka na zemljarino in zgradarino) na glavo pristojnega prebivalca (residente):

v 1941 — 208,24 lir
1947 — 1442,15 »
1948 — 2653,73 »
1949 — 4149,88 »
1950 — 5686,01 »

To je vendar čisto formalna, nepomembna ugotovitev. Socialnega statistika zanima najprej *kakšna je obremenitev po vrsti dajatev.* Tu se pokaže v koliki meri prevladujejo posredna bremena nad neposrednimi, kar šele je dokaz nesocialne davčne politike. Politike, ki ščiti bogate in pritiska delavca in nameščenca, ki živita od dela svojih rok. Ugotovili bomo tedaj razmerje med trošarino in davki, ker pomenijo takse in pristojbine v bistvu ohranitev vezi med zavezancem in občino, ter se pobirajo načelno za pokritje stroškov uradnega akta, ki ga izzove stranka.

Obremenitev po vrsti dajatve

	trošarine za 1. preb.	davkov na 1. preb.
1930	121 lir	65 lir
1947	2097 »	282 »
1948	3856 »	585 »
1949	3539 »	479 »
1950	3879 »	592 »

Trošarina je glavni dohodek občine in tvori ne samo dve tretjini vseh prejemkov, kakor bi kazalo iz prve tabele, marveč nad 80 odstotkov. K občinski trošarini treba namreč prišteti še državne, ki gre od letos naprej v korist občine, za vsoto okrog 300 milijonov lir. Toda tudi lastna obč. trošarina je velika: od 5686 lir vseh dajatev odpade na glavo prebivalca 3879 lir trošarine. Pa celo ta ugotovitev še premalo pojasnjuje nesocialne tendence občinskih upraviteljev. Poglejmo globlje:

	Realni donos 1938-1948		količnik povišanja	proračunski donos 1950
dopoln. davek na zemljišča	246.000	1,682.000	6,83	—
dopoln. davek na poslopja	12,763.000	18,740.000	1,46	20,741.370
davek na industr. trg. in pr. pokl.	8,073.000	79.500.000	9,84	80,000.000
davek na stanovanja	7,425.000	24.932.000	3,35	—
davek na poslovne prostore	—	24,000.000	–	52,000.000
davek za hišne pomočnike	177.000	2,500.000	14,13	2,400.000
davek na klavirje in biljarde	395.000	5,002.000	12,65	4,700.000
davek na pse	248.000	14,026.000	56,55	16,000.000
davek na obrtne dovolilnice	344.000	7,400.000	21,51	7,600.000
taksa za zasedbe jav. prostora	1,574.000	3,892.000	2,47	4,650.000
taksa za kanalizacije	850.272	1,927.005	2,27	1,900.000
taksna na pobiranje smeti	2,500.000	39,526.000	15,81	34,000.000
trošarina	30,190.000	1041.220.000	34,48	1,047.478.000

Ta razpredelnica je najbolj zgovorna. Razen davka na pse ni povečanje nikjer višje od trošarinskega. Za pse je celo pretirano, ker je še za 1948 preseglo kvoto 50, ki se navadno rabi pri preračunavanju predvojne kupne moči lire v današnjo. Letos je znova povečano. Seveda pavšalno in ne po številu živali enega lastnika. Največ ščenet ima zopet revno prebivalstvo in za to je itak vseeno... Ako opazujemo količnik povišanja dalje, udari v oči zlasti skromno povišanje pri davku na industrijo in trgovino, na klavirje in biljarde, na hišne pomočnice in pri taksi za zasedbo javnega prostora. Pri tistih dajatvah torej, ki bremene finančno najmočnejše sloje in drobno špekulacijo. To velja za sedanje stanje. In za 1950? Prav lahko zapišemo, da proračun ne kaže nikakega napredka k socialni pravičnosti, niti glede gospodarske smotrnosti obdavčevanja. Prav za prav ni sprememb, z izjemo malenkostnih razlik. Še te so večji del *navzdol:* pri davku na služinčad, ki je pretežno «luksuzni» davek, pri klavirjih in biljardih, pa tudi pri taksi za zasedbo javnega prostora, če navedemo, da je računa priloga «D» za leto 1947 na 6.860.000 lir, ali 2,210.000 lir več.

Gornje številke ne potrebujejo drugega komentarja. Se prezgovorno dokazujejo protiljudsko davčno politiko občinske uprave. Ali je pričakovati kako izboljšanje? Na podlagi obravnavanega poročila prav gotovo ne. Med «novimi ukrepi v korist bilance», o katerih je govora, so: 1. iskanje novih trošarinskih postavk; 2. uvedba družinskega davka; 3. odstop državnega davka na javne prireditve v celoti; 4. odstop državnega prometnega davka na vino in meso; 5. eventuelne druge izpremembe občinskih davkov in taks. «toda manjšega obsega». VU je že ugodila zahtevam pod 3. in 4., z družinskim davkom se bavi pokrajinski upravni odbor, možnosti pod 1. in 5. pa so «predmet študija in morebitnih načrtov» pravi poročilo. Zares prav zoprna stilizacija!

Kako bi se zboljšalo finančno stanje občine in davčni sistem?

Najprej treba doseči, da se s proučevanjem in izdelavo načrtov ter predlogov ne bavi mestni IV. urad in podobni marveč davčno - finančna komisija, ki bi jo moral izvoliti mestni svet. Ta bi morala nato pregledati bodisi zakonodajo o krajevnih financah, bodisi trošarinskega in druge pravilnike, tarife in sezname vseh mestnih dajatev ter jih izpremeniti, v kolikor je za to pristojen mestni svet. Za ostalo pa zahtevati izpremembo od VU ter obenem razširiti in utrditi resnično samoupravo, ki bi ustrezala današnjemu položaju Trsta. Ker zakonodaja VU itak ne prejudicira poznejše, bi lahko pristali na to vsi mestni svetniki.

Katere konkretne spremembe so potrebne? Zgolj z davščinami in drugimi dajatvami ne bo mogoče izravnati proračuna. Toda, po eni strani je mogoče vendarle povečati prejemke in po drugi je nujno, da se ravna komunalna davčna politika vsaj po najosnovnejših načelih socialne pravičnosti. Tako je potreba povišati stopnje odmere davka na industrijo, trgovino in svobodne poklice, na hišne pomočnike, na klavirje in biljarde v javnih prostorih, na obrtne dovolilnice, na zasedbo javnega prostora - vse v glavnem do količnika razvrednotenje lire t. j. 50. Uvesti je treba tudi močnejše progresivne razlike, ki naj se zlasti povečajo pri drugem, tretjem itd. predmetu, osebi odnosno živali, ki odpade na istega davkoplačevalca, saj je v tem znak njegove davčne moči. Znova je treba uvesti davek na aparate za kuhanje kave in na preko merno uporabo cest za prevozniška podjetja.

Pri iskanju novih virov ni potreba slepo slediti načrtom v italijanskih republiki, ki napovedujejo zlasti nabijanje trošarine (n. pr. na električni tok za razsvetljavo od 0,90 lir za kw uro na 10 lir! ali pa na plin od 0,05 na 1.5 lir itd.) ki naj bi doseglo do 25 odstotkov vrednosti blaga. Družinski davek je na podlagi prakse drugih zabremeniti, ker bi zadel najšibkejše sloje najbolj. Tudi nima zadovoljive socialne diferenciacije (število otrok), vzdrževancev, brezposelnih itd.)

Znano je, da ima Trst relativno veliko število srednje premožnih ljudi. Koncentracija kapitala je torej razdeljena na številčno večjo plast ljudi. Treba je poiskati davčne vire, ki bi zajele prav to plast, ki se najuspešneje odteguje in izogne davčnim konicam. Če bi mestni svet pri preučevanju tega vprašanja naprosil za sodelovanje znanstvenikov tržaške univerze, zlasti za finančno statistično vedo, ni dvoma, da bi prišli do razveseljivih rezultatov.

Že davno poznajo po raznih srednjih evropskih mestih davek ali takse n. pr. na teniška igrišča, na klube, dvigala, luksuzne čolnarne, garsonjere itd. Prav tako sta znana davek od nezazidanih parcel in prirastkarina vrednosti nepremičnin, pa razne takse za prenos nepremičnin, dediščine itd. [...] ti davčni viri so občinskim financam našega mesta neznani. Starejši bodo pomnili nekatere še izpod avstrijske zakonodaje. Sicer je pa popolnoma vseeno čigava je zakonodaja, glavno je, da pripomore k izboljšanju občinskih financ in hkrati ščiti interese večine prebivalstva, ki jo tu tvorita delavstvo in meščanstvo. Za veljavno zakonodajo tega ne moremo trditi, še manj pa za davčno politiko kakor odseva iz proračuna za prihodnje leto.

Pod svobodnim soncem

SPISAL 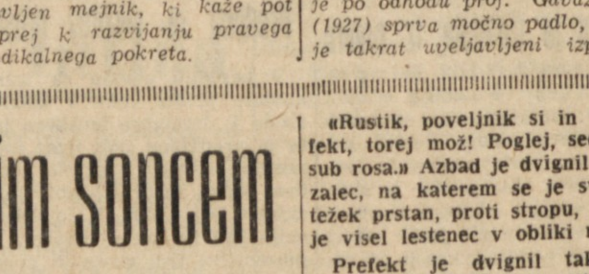 II. DEL

124

«Epafrodit mrtev? Govori! Ves pekel si ne izmisli muk, katere sem mu pripravil, če ga dobimo!»

«Škoda dolgih misli! Epafrodit vasuje pri delfinih v toperskem pristanišču. Videl sem ga sam, kako se je pogreznil z lepo barčico.»

«Torej vendar resnično! Pisal je tako. Verjeli nismo. Prekleti lisjak! Zavohal je žaltavo slanino in se rajši sam napotil k Luciferju. Kako je z ladjo, ki ga je zasledovala? Flavij je sicer na dvoru pri ženskah nedosegljiv. A na morju — ne vem. Lahko brodari tako nespretno, da zapravi jadrnico.»

«Flavij - centurjo je bil že v Toperu!»

«V Toperu? Torej ga je izsledil. Pri Veneri, despojna ga nagradi in dvorjanice ga kakor v tekmi zaljubijo. Bedak ima srečo!»

«Povej, kako bi sporočil jaz despotu, preden se vrne Flavij? Pomisli, kako sem vozil, da sem ga prehitel po kopnem!»

«Ne prideš zaradi tega do Prestola. Despot je preveč zapleten v vojne skrbi. Zato je vso stvar izročil sveti despojni.»

«Sveti despojni?» se je zavzel prefekt.

Azbad je vstal, odgrnil zavese pri vhodu tablinija in se skrbno ozrl po vseh kotih. Nato je primaknil stolček prav tikoma do Rustika in skrivnostno pričel.

«Rustik, poveljnik si in prefekt, torej mož! Poglej, sediva sub rosa.» Azbad je dvignil kazalec, na katerem se je svetil težek prstan, proti stropu, kjer je visel lestenec v obliki rože.

Prefekt je dvignil takisto prst proti stropu, ga pritisnil potem na usta in ponovil:

«Sub rosa!»

«Tebi je stvar o Epafroditu nejasna. Poslušaj! Po čudni nameri je prišel med palatince neki barbar. Sloven Iztok. Stanoval ni v vojašnici, ampak pri tem Grku, ki je mladeniča ljubil kakor sina. Zakaj, o tem Bizanc molči. Povem ti pa, da je bil to vojak, kakršnega nimata ne Mundus ne Belizar. Lep, da je očaral vse ženstvo, lokostrelec, ki mu ga ni v red, jezdec kakor Centaver, razumen kakor filozof iz grških šol. In Teodora ga je zaljubila s strastjo, ki polje samo v njenih žilah. Barbar pa jo je sunil od sebe, ker je ljubil neko dvorjanico. Sedaj veš vse. Iztok v Ječo, Epafrodit ga je otel, Sloven je utekel prek Donave — in najlepše — odvedel je s seboj tudi dvorjanico, katero ljubim jaz s pravo Teodorino strastjo in ognjem. Ah, ko bi ti videl Ireno!»

Azbad je segel z roko proti srcu, ki se mu je razburilo ob samem imenu: Irena.

«Ireno», je povzel Rustik in nemo gledal v tovariša, ki si je grizel ustnico. «Ko bi bila ta dvorjanica moja nečakinja?»

«Tvoja nečakinja — Irena? Rustik, primi me za čelo in razženi te grozne sence! Da se nisem tega domislil! Saj to vendar vem! Oprosti, ker sem ti izdal jaz sramoto tvoje varovanke. Verjemi mi, da sem prebil živ pekel, ko se mi je dvigal v srcu črt, pa ga je morila ljubezen.»

«Če ni bila kaka druga dvorjanica!»

«Ni bilo tega imena med njimi. Ona je edina.»

«Toda ona ni utekla z barbarom!»

Azbadu so se zasvetile oči. Obe roke je položil Rustiku na rami in bolj jecljal kakor govoril:

«Ni utekla? In ti veš zanjo? Prefekt, povej, izroči mi jo, vrni jo moji duši, izreci željo, izpolnim ti jo, samo povej, kje je Irena?»

Prefektu ni mogla beseda iz prsi. Preživel je dokaj let kot častnik v Bizancu, pa ga je do mozga poznal. Strmel je Azbadu v oči, da bi razbral, je li resnica v njih ali prevara. Da bi se oženil magister equitum z Ireno! Ne verjame. Za tak zakon je treba milijonov. In teh nima ne on ne Irena. Da bi mu bila Irena igrača, temu se je uprla sorodna kri in kljub bizantinski gnilobi, ki tudi njemu ni prizanesla, se je oglašala vest. Da bi izdal njo? Ne! Hkrati se je domislil Teodore in izpregovoril:

«Zlo za Ireno, če despojna ljubi barbara!»

«Ne ljubi ga več. Koprni edino po maščevanju. Povej, ako veš o njej!»

«In ko ni Epafrodita, ko je utekel barbar, zadene srd glavo Irenino!»

«Ne zadene je! Zakaj sama despojna se razžari od veselja, ko zve, da ni šla Irena s poganom. In njena želja je, da bodi Irena moja.»

«Da bodi tvoja?» je vprašal s poudarkom Rustik.

«Moja, moja zakonska žena! Prefekt, sedaj ti nudi usoda, da ti roka despojne odpre vrata do odlične službe v Bizancu. Povej, daj, izroči mi Ireno!»

Zviti Azbad je zadel z ostjo na kraj, kjer je bil ranljiv vsak pravi Bizantinec.

Prefekt ni takoj odgovoril. Azbad je izpustil njegovi rami, roke so mu omahnile, obrnil se je proč, obraz naslonil na kipeče naslonjalo in vzdihal: «Amor, zakaj me mučiš? Beži od mene! Poveljnika palatincev ponižuješ, da se klanja v prahu ženski, ki zasluži ječo, ker je kot dvorjanica občevala z barbarom, kristjanka s poganom! In jaz sem to vedel! In nisem je izdal — iz ljubezni — in prekršil sem sveto pravo svetega dvora. Božja kazen!»

Ob teh besedah se je Rustik prestrašil. Če je ne izroči Azbadu, se maščuje ta nad njim. Koliko lačnih častnikov čaka na prefekture, da si napolnijo blagajne z ljudsko krvjo. Kaj stane Azbada, dvornega ljubljenca, da mu odjé službo. Dobi povelje, da gre kot comes — dvorni svétnik — s praznim naslovom na vojsko v Italijo.

«Ne toži, jasna dobrotljivost! Povem ti, da je Irena pri meni in da je tvoja.»

Azbad se je naglo okrenil, natočil čaši, da se je kipeče vino razlilo v črnih marogah po mozajku in prisegel:

«Ako mi izpolniš, kar si obljubil, izpolnim jaz, kar sem ti obetal. Bodi moj delež z Iškarjotom in moj konec z Absalonom, če lažem!»

«Naj se zgodi!»

Prefekt je v dušku izpil, Azbad ga je gledal z lisičjimi očmi preko kupe.

«In sedaj grem k despojni; še danes začuješ sveto zahvalo, katero ti sporoči carica zemlje!»

Prefekt se je poslovil, sicer nekoliko vznemirjen, vendar zadovoljen v hrepenenju, da zasede v Bizancu odlično mesto.

«Naj mu že bo Irena zakonska žena ali — ali —»

Rustik je potegnil preko čela, ko je stopil na forum in posmehljivo zamrmral:

«Naposled, kaj meni mar!»

Azbad se je na glas zakrohotal, ko je udaril suženj v atriju s kladivcem v znamenje, da je gost že čez prag.

«Rustik, ha, ime pove vse! Kmet in nič drugega! O, še magister officiorum boš, seveda! Tvoja Irena, barbarova ljubica, moja prava žena!

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA R. MANNA št. 29 — Telefonska številka 83-51.
OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 - Tel. 83-51. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din. Podruž.: Gorica, ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod.
NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 100 din.
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST